

سال سوم، شماره سی و چهارم،

۳۰ بهمن ۱۳۸۶

ویژه بزرگداشت

استاد حسین صبحدل

فهرست

همراه با صبحدل در سال های فراموشی / ۵

یادی از مودن فراموش شده / ۶

صبحدل قطره ای از دریا / ۸

صبحدل از نگاه فعالان قرآنی / ۹

تقلیدی نبودن، مهمترین ویژگی اذان صبحدل است / ۱۰

کار استاد صبحدل از جنس الماس و شیشه است / ۱۱

اذان استاد «صبحدل» در زمان خودش یگانه بود / ۱۲

حلاوت و شیرینی اذان صبحدل کمتر در اذان های فعلی دیده می شود / ۱۲

اذان صبحدل می تواند الگوی مودنان ایرانی باشد / ۱۳

اذان صبحدل به تعبیر رهبری «اذان گلدسته ای» است / ۱۴

صبحدل صدای جذاب، پخته و دلچسپی داشت / ۱۵

استاد صبحدل فردی پرکار، جدی، سلیم النفس و متواضع است / ۱۶

برای تقدیر از استاد صبحدل تنها اهدای چند سکه کافی نیست / ۱۷

ایرانی بودن مهم ترین ویژگی اذان استاد صبحدل است / ۱۸

مراکز قرآنی نباید بگذارند پیشکسوتان قرآنی فراموش شوند / ۱۸

گشاده رویی هنوز هم در چشمان «صبحدل» موج می زند / ۱۹

استاد صبحدل اذان را برای اذان گفت / ۲۰

مقام معظم رهبری اذان صبحدل را «اذان انقلاب» نامیدند / ۲۱

اذان قبل از انقلاب «صبحدل» بهترین اذان ایرانی است / ۲۲

اذان استاد «صبحدل» در نوع خود منحصر به فرد است / ۲۳

روح و احساس عارفانه در اذان صبحدل موج می زند / ۲۴

ارتفاع صدا و کشش صوت دو ویژگی اذان استاد صبحدل است / ۲۴

بی ادعایی و بی توقعی، بارزترین ویژگی اخلاقی استاد «حسین صبحدل» است / ۲۵

دیدگاه های استاد صبحدل راه گشای بسیاری از مشکلات جامعه قرآنی بود / ۲۵

اذان صبحدل آذانی اثرگذار، زیبا و محزون است / ۲۶

اذان استاد «صبحدل» با حالت ندا، امری و خبری است / ۲۶

اخلاق قرآنی استاد صبحدل زبانزد جامعه قرآنی است / ۲۷

شهرت صبحدل نه به خاطر اذانش بلکه به علت شخصیت والای اوست / ۲۸

صبحدل از جهت صدا و نغمات منحصر به فرد است / ۲۹

صبحدل از نگاه هنرمندان / ۳۱

بیش از ۷۰ درصد آرشیمذهبی صدا و سیما توسط استاد «صبحدل» شکل گرفته است / ۳۲

چهره هایی چون استاد صبحدل باید الگوی جوانان شوند / ۳۴

جذابیت اذان صبحدل به علت آشنایی او با دستگاه های موسیقی است / ۳۵

اذان «صبحدل» ستاره ای است که در تاریخ ایران خواهد درخشید / ۳۶

استاد «صبحدل» مبتکر برنامه های جمع خوانی مذهبی بعد از انقلاب بود / ۳۶

اذان «صبحدل» به علت پیوند با حقیقتی ابدی ماندگار شده است / ۳۷

هر چه خوبان دارند در وجود استاد صبحدل می توان یافت / ۳۸

مدیر مسئول
رحیم خاکی

سر دبیر
مرتضی رضائی زاده
معاون تحریریه
افشین داور پناه

مدیر اجرایی و مدیر هنری
احسان حسینی

هیئت تحریریه
دبیر سرویس فعالیت های قرآنی:
علی فرج زاده
جواد نصیری، شهناز پور حیدر، مرزویه منگلی،
مریم کنی

دبیر سرویس عکس: نقی خوش خلق
محمد نمازی / محسن رضایی

بزرگترین نشر قرآنی ایران

خیابان انقلاب اسلامی،

خیابان قدس، خیابان بزرگمهر،

پلاک ۳۰، خبرگزاری قرآنی

ایران (ایکنا)

www.iqna.ir

سخن چخشست

یادی از استاد «حسین صبحدل»، موزن انقلاب

برای انسان های بزرگ بن بستنی در زندگی وجود ندارد چرا که بر این باورند یاراهی خواهم یافت و یاراهی خواهم ساخت؛ استاد «حسین صبحدل» فردی بود که راه خود را یافت و ساخت و دیگران را نیز به آن هدایت کرد.

استاد صبحدل که به گفته بسیاری از بزرگان و پیشکسوتان قرآنی، بهترین و فاخرترین برنامه های قرآنی و مذهبی را پس از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی در رادیو تولید کرده است، از بزرگانی است که شاگردان بسیاری را در عرصه های قرآن، موسیقی مذهبی، مداحی و نیایش طی سال های متمادی فعالیت خود تربیت کرده است.

تأکید ویژه ایشان به جذب علاقه مندان فعالیت های قرآنی و مذهبی و تشویق آنان برای گسترش دامنه برنامه های مذهبی رسانه، باعث شد تا صداهای ماندگاری تولید و ضبط شود که در طول دهه های ۶۰ به بعد بارها از طریق رادیو و تلویزیون پخش شد.

فعالیت های قرآنی و مذهبی استاد صبحدل که پیش از انقلاب اسلامی در حسینیه ارشاد و همراه با اندیشمندان انقلاب آغاز شده بود، پس از پیروزی انقلاب اسلامی به اوج خود رسید و آن تهیه آثار ماندگاری در حوزه های قرآن و دین بود که گوش سپاری به آن ها روح هر شنونده ای را نوازش می دهد.

مهربانی، محبت، صبوری، خوش خلقی و بی ادعایی اصلی ترین ویژگی هایی است که دوستان، همکاران و شاگردان استاد صبحدل از ایشان به یادگار دارند که همگی نشان از عشق و ارادت قبلی این استاد اذان ایران به قرآن و اهل بیت (ع) در انجام کارها است. از سوی دیگر آن چه که در اخلاق و رفتار این استاد قرآن کریم به وضوح دیده می شود، شخصیت جذاب ایشان است که موجب جذب علاقه مندان و افراد مستعد عرصه های موسیقی و آواز به رادیو شد که خود عاملی بود تا هم اکنون تعدادی از محبوب ترین خوانندگان مذهبی ایران ظهور و بروز خود را مدیون استاد حسین صبحدل بدانند و در تجلیل از ایشان، ادامه دهنده راه استاد باشند.

این شماره از مجله «رایحه» برای ارج نهادن به عمری کوشش جدی، صادقانه و تأثیرگذار استاد حسین صبحدل و آشنایی بیشتر علاقه مندان با فعالیت ها، خدمات و شخصیت این استاد گران مایه به ایشان اختصاص یافته است.

علی فرج زاده

دبیر سرویس فعالیت های قرآنی

خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)

✧ ✧ همراه با صبح‌دل در سال‌های فراموشی ✧ ✧

گروه فعالیت های قرآنی: همه کسانی که با او (استاد صبحدل) سابقه همکاری و همراهی در عرصه های دفاع از آرمان های اسلام و انقلاب را دارند، شهادت می دهند که حسین صبحدل همواره یک پیر غلام واقعی مکتب ابا عبد الله (ع) و یک انسان پایبند به چارچوب عملی آرمان گرایی دینی بوده است.

مردان بزرگ بیش از آنکه به حیات جسمانی خود توجه داشته باشند، با روح و قلب بزرگ و ایمان عمیق خود زندگی می کنند، استاد حسین صبحدل نمونه برجسته ای از انسان موحد، جستجوگر، سرشار از ارادت و تقرب است. او یک انسان امیدوار، صبور و تلاشگر، مخلص، بی ادعا، متواضع و متخلق به صفات و خصلت های نیک اسلامی است و هیچگاه از انتقال دانسته های خود به سایرین و کمک به پیشرفت و موفقیت دیگران دریغ نداشته است.

مجموعه این خصوصیات از وی انسان خوبی می سازد که نمی توان بر جزئی از مجموعه کمالات وی بدون توجه به سایر جنبه های شخصیتش انگشت تاکید گذاشت، همه ما به افطار و سحر های ماه مبارک رمضان دل بسته بوده هستیم، هنوز نوای برخی از اذان ها و مناجات ها در ذهن و ضمیرمان نشسته، همانند؛ اذان مرحوم مؤذن زاده یا ربنا استاد شجریان و یا دعای ابوحزمه ثمالی و دیگر ادعیه ای که با صداهای آشنا و جان نواز، هر از گاهی به گوش جان شنیده می شود. «حسین صبحدل» در واقع پایه گذار این گونه برنامه ها بود، وی در

واقع به دلیل آشنایی عمیق به ردیف آوازی از یک سو و نیز دستگاه های قرآنی از دیگر سو، جامع این دو هنر بود و توانست آشتی شگفت انگیزی بین این دو گونه صوتی ایجاد کند. پس از اذان مرحوم مؤذن زاده اردبیلی اذان گل دسته های ایران که گاهی از شبکه های مختلف صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران پخش می شود، اذان استاد حسین صبحدل است، این اذان که با ساده ترین امکانات در اوایل دهه پنجاه در شبستان حسینیه ارشاد و در اوج حرکت روشنفکری اسلامی با مرکزیت این محل اجرا و ضبط شد، به زودی مورد استفاده حسینیه ها و مساجدی که محل حضور و فعالیت مبارزان اسلامی بود قرار گرفت.

یادی از مؤذن فراموش شده

استاد حسین صبحدل

پخش این اذان به زودی تبدیل به یکی از نشانه های گرایش این گونه مساجد به مشارکت در رویداد انقلاب اسلامی شد، استاد صبحدل پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران نیز با پیشنهاد و پیگیری اجرای ربنای محمدرضا شجریان، یادگار ارجمند دیگری را به یادگار گذاشت.

هنگامی که استاد شهید مطهری گفت: «وقتی جنازه مرا از زمین برمی دارید، اذان صبحدل را پخش کنید»، به عمق اندیشه پاک این موذن آگاهی داشت، همچنان که دیگر بزرگان و هنرمندانی چون استاد محمدرضا حکیمی، مشفق کاشانی، محمود شاهرخی، محمدرضا شجریان، قاسم رفعتی، ناصر مسعودی و دیگرانی چون هادی آرمز، حمید شاهنگیان، پرویز خرسند، امیر نوری، رضا معینی، عباس سلیمی، سیدمحمد میرزمانی، سید

حسام الدین سراج، محسن حسن زاده، محمد اصفهانی، هادی سعیدی کیاسری، سهیل محمودی، عبدالرضا رضایی نیا، سیدعبدالحسین مختاباد، محمدرضا محمدی نیکو، ساعد باقری، مداح و... بر خصوصیات اخلاقی این چهره فروتن عرصه های مختلف نواها و سخنرانی های مذهبی صحنه می گذارند.

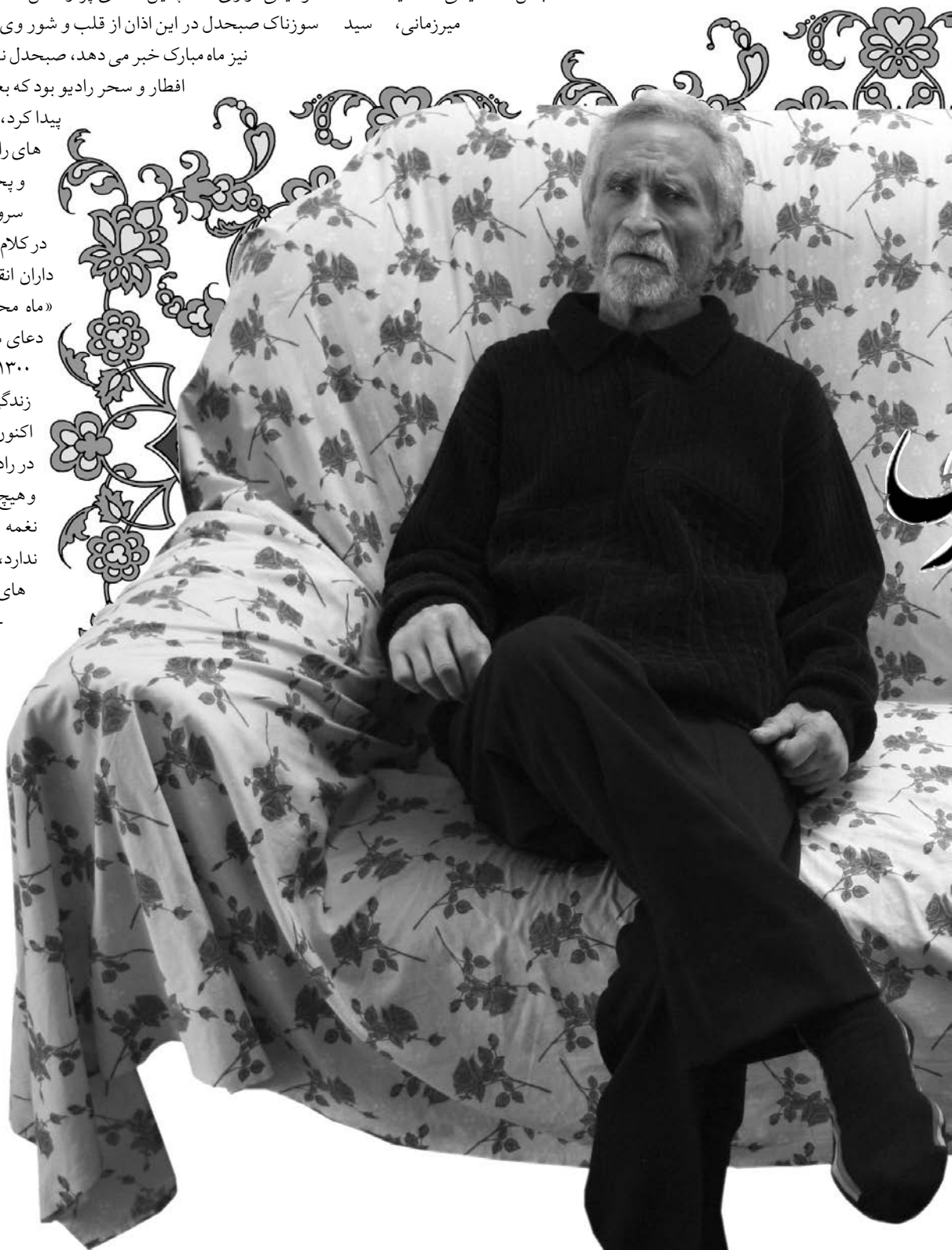
از جمله کارهای ماندگار صبحدل، اذان به یاد ماندنی اش در نغمه بیات ترک بود که با مقدمه ای شکوهمند آغاز می شود؛ اذانی که قدمت آن به سه دهه می رسد و باید آن را از آخرین اذان های شکوهمند به شمار آورد.

شکل گیری این اذان به دلیل تسلط استاد صبحدل بر نواهای قرآنی و ردیف موسیقی آوازی، همچنین صدای پر و شش دانگ وی است، صدای حجیم و سوزناک صبحدل در این اذان از قلب و شور وی نسبت به این کتاب آسمانی و نیز ماه مبارک خبر می دهد، صبحدل نقطه عطفی در تهیه برنامه های

افطار و سحر رادیو بود که بعدها به تلویزیون هم گسترش پیدا کرد، سال هفتاد وی بهترین برنامه های رادیویی در افطار و سحر را تهیه و پخش کرد.

سرود «خمینی ای امام»، «راه امام در کلام امام»، «بانگ توحید»، «طلایه داران انقلاب»، «حماسه رزمندگان»، «ماه محرم» و مناجات های رادیو و دعای هنگام تحویل سال... بیش از ۱۳۰۰ اثر رادیویی دیگر، گویای زندگی استاد صبحدل است.

اکنون این پدر آواز و موسیقی مذهبی در رادیو دچار بیماری فراموشی شده و هیچ کس را به یاد نمی آورد و یادی از نغمه های زیبای خویش در ذهن ندارد، تنها می توانیم یادی از گذشته های نه چندان دور وی کنیم و از خداوند بخواهیم که بیماری فراموشی را از ذهن و ضمیر این موذن نامی بزدايد.

گروه فعالیت های قرآنی: استاد صبحدل در دریای خروشان انقلاب خدماتی انجام دادند که از جمله این خدمات اقدامات فرهنگی بود که ایفای نقش در سرود «خمینی ای امام» و قرائت اذان شاید از جمله مهمترین آن ها باشد.

چهار راه معجديه، خیابان مقیسه منزل کسی است که روزگاری در میان جامعه قرآنی معروف و مشهور بود و امروز به دست فراموشی سپرده شده است. زنگ در منزلشان را که زدم نوه کوچک استاد به حیاط آمد و مرا به داخل راهنمایی کرد. حیاط کوچکی که یک درخت نارنج در آن خودنمایی می کرد اولین منظره ای بود که چشمانم را مهمان خود کرده بود، به داخل خانه رفتم استاد صبحدل در منزل قدم می زد و تنها خدا می داند که در دوران بیماری به چه فکر می کند و چگونه می اندیشد. با استاد احوالپرسی کردم و دقایقی منظر «علی» فرزند ارشد استاد نشستم تا به جای پدر که این روزها با بیماری دست و پنجه نرم می کند، سخن بگویم. او که مدرک فوق لیسانس معارف و علوم سیاسی خود را از دانشگاه امام صادق (ع) دریافت کرده است در مورد شهرت استاد می گوید: شهرت پدرم به خاطر اذانی است که در دستگاه شور و بین سنین ۳۵ و ۳۸ سالگی در مسجد جلیلی گفتند، این اذان فارسی است و از الحان و نغمات فارسی در آن استفاده شده و کمی با اذان های عربی تفاوت دارد و به همین دلیل هم این اذان برای شنونده دلپذیرتر از دیگر اذان هایی که در آن از نغمات عربی استفاده می شود.

فرزند ارشد استاد صبحدل ادامه داد: پدرم در یک خانواده مذهبی رشد کرد و پدر بزرگوار ایشان ادعیه خوان و قاری قرآن کریم بودند، ایشان بعد از انقلاب اسلامی به تربیت استادان روخوانی و روان خوانی و تجوید مشغول شدند و بسیاری از قاریان حال حاضر کشورمان در آن زمان در این کلاس ها شرکت می کردند. شاگردانش معمولاً شب های جمعه به دیدار ایشان می آیند، سازمان صدا و سیما هم در چند مرحله از استاد تجلیل کردند و رئیس صدا آقای خجسته نیز چندین مرتبه به عیادت پدرم آمدند و کمک های معنوی و مادی به ایشان کردند که جای تشکر دارد.

او در حالی که به رسم مهمان نوازی که خصلت مشهور ایرانیان است مرا به خوردن میوه و چایی دعوت می کرد به سخت کوشی استاد اشاره کرد و ادامه داد: ایشان فردی سخت کوش هستند و زمانی که در رادیو فعالیت داشت بسیاری از امور رادیو معارف را نیز انجام می داد و در برنامه سحر رادیو نیز فعالیت داشتند و همیشه به دنبال صدای خوش بودند و این سخت کوشی می تواند برای دیگران درس باشد تا به کارهایشان عشق بورزند.

پدرم همیشه به فکر رفع مشکلات مردم بود و اولویت را به مشکلات مردم اختصاص می داد. اشخاصی نظیر پدرم از نسل انقلاب که نسلی دیگر خواه بودند و در مسائل انقلاب خودشان را درگیر می کردند و به این مسائل اهمیت می داد و برای انقلاب اسلامی زحمات بسیاری کشید.

خانم «نصرت محمدی محقق» همسر استاد هم درباره ایشان می گوید: تا جایی که به یاد دارم استاد در مورد تربیت فرزندان بسیار کوشا بود و به خواسته های آنان توجه می کرد، ما سه فرزند به نام های «علی، ناصرالدین و رضا» داریم که در درس ها از پدرشان با این که سواد کلاسیک بالایی نداشتند کمک می گرفتند، استاد خودش زمانی از شاگردان شهید مطهری و شریعتی به شمار می آمدند و به آن افتخار می کردند.

استاد در تعیین و انتخاب رشته سه پسرمان نقش مهمی داشتند و به نوعی روانشناس خوبی بودند و با توجه به روحیات فرزندانمان در تعیین رشته و حتی انتخاب همسر به آنان کمک می کرد و هیچگاه کارهای استاد جنبه تحمیلی نداشت. همه ساله فرزندانمان را به مسافرت می برد و تمامی خاطرات فرزندانمان به مسافرت هایی که با هم می رفتیم ختم می شود چرا که در مسافرت هر کدام از فرزندانمان کاری انجام می دادند و همه کارها بر دوش من یا

علی صبحدل فرزند ارشد استاد صبحدل:
اذان پدرم فارسی است و از الحان و نغمات فارسی در آن استفاده شده و کمی با اذان های عربی متفاوت است و این اذان را از سنین طفولیت در مساجد قدیمی تهران به همین سبک می گفتند تا این که روزی فردی این اذان را ضبط می کند و باعث ماندگاری آن می شود

صبحدل از جنس دریا طره ای

پدرشان نبود. استاد همیشه فرزندان را به کلاس های درس روحانیون برجسته کشور می برد، ایشان اهل تفکر بود و دوست داشت فرزندانش نیز اهل تفکر باشند و تاکنون نیز همین گونه بوده است. زمانی که فرزندانمان از مدرسه به خانه می آمدند از آنها می خواست تا شعرهایی که در کلاس یاد گرفته اند را برای ایشان بخوانند و بچه ها از این پیشنهاد استقبال می کردند. م صحت محمودی محقق ادامه داد: ایشان در انقلاب خدماتی انجام دادند که از جمله این خدمات اقدامات فرهنگی بود و تمام سرودهای انقلابی که قبل از انقلاب ساخته و پخش می شد به همت برخی از موسیقیدانان انجام می شد که استاد سهمی در ساختن این سرودها نیز داشتند.

وی به چگونگی راه یافتن استاد به مجالس و مجامع فرهنگی و دینی قبل از انقلاب اشاره کرد و افزود: استاد «صبحدل» مأمور خرید شرکت تولید کننده شیر در شهرستان هشتگرد بود، در زمان آیت الله طالقانی در مسجد هدایت اذان می گفت و چون صوت ایشان بسیار زیبا بود «همایون» موسس حسینیه ارشاد از ایشان دعوت کرد تا در حسینیه اذان بگوید و در واقع از آن جا پای استاد صبحدل به مجامع فرهنگی انقلابی قبل از انقلاب باز شد و زمانی هم که استاد در رادیو مشغول بود شعرها را گلچین می کرد و به هر شعری اجازه پخش نمی داد و شعرهای ناب را در مدح ائمه اطهار (س) می خواند و به همین دلیل از نام او در جامعه قرآنی به نیکی یاد می کنند. استاد در مساجد روخوانی، روان خوانی، صوت و تجوید تدریس و هفته ای یک شب حتی در منزل این جلسات را برگزار می کرد و در واقع خدمات قرآنی استاد مثال زدنی است.

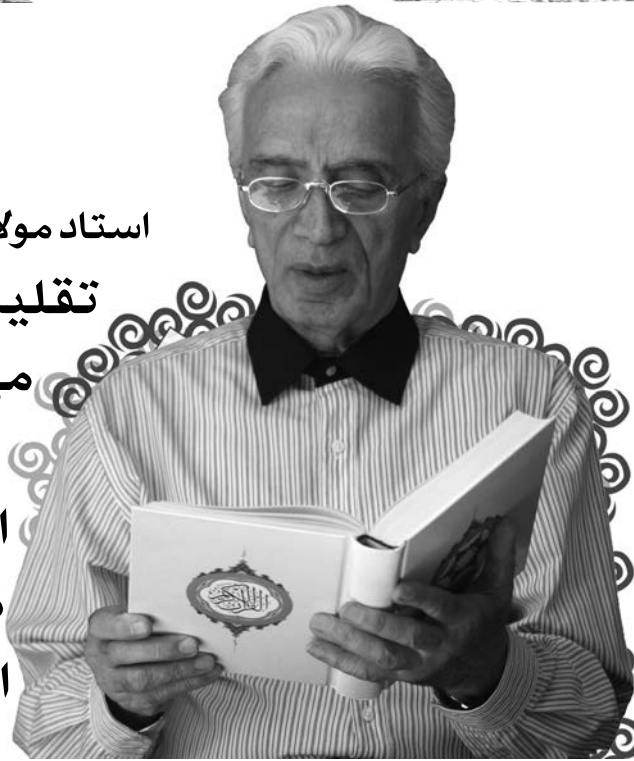
خدماتی که با گذشت سال ها ماندگار است و برای همیشه هم ماندگار خواهد بود.

|| ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ||
صبح‌دل از نگاه فعالان قرآنی

استاد مولایی:
تقلیدی نبودن،
مهمترین
ویژگی
اذان
صبحدل
است

و همان مکانی که موسیقی اجرایی کردند ما برنامه قرآنی برقرار کردیم و حدود هفت جلسه تلاوت قرآن اجرا شد که حتی اشک دیدگان فیلمبردار نیز جاری شده بود و این ها مواردی بوده که من با استاد صبحدل همکاری کرده ام.

وی با اشاره به ویژگی های اذان استاد حسین صبحدل، یاد آور شد: تا جایی که من اطلاع دارم، وی این اذان را برای ضبط کردن نگفته بود ولی بعدها روزی در حسینیه ارشاد نوار صدای وی را به دستش دادند که اثر ماندگاری نیز به حساب می آید و خودش تعجب کرده بود و این از حسن نیت استاد صبحدل است.

استاد مولایی افزود: از ویژگی های بارز این اذان، تقلیدی نبودن آن است که به طور کامل به سبک ایرانی است و از عرب ها تقلید نکرده است و هم اکنون نیز بعد از گذشت مدت زمان زیادی که از آن می گذرد از طریق رادیو و تلویزیون پخش می شود. این استاد قرائت قرآن کریم در پایان با اشاره به وظیفه شاگردان و نهادهای قرآنی برای پاسداری از خدمات استادان قرآنی و به ویژه استاد صبحدل، تصریح کرد: همه ما وظیفه داریم بررسی کنیم که این افراد چه احتیاجاتی دارند و از آن ها عیادت کنیم. یکی از حقوقی که برادران مومن نسبت به هم دارند همین است که ارتباط با خانواده آن ها برقرار باشد که از تأکیدات اسلام به شمار می رود.

گروه فعالیت های قرآنی: مهمترین ویژگی اذان صبحدل این است که ایرانی است و از اعراب تقلید نکرده است.

«ابراهیم مولایی» استاد قرائت قرآن کریم در گفت و گو با خبرنگاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب و درباره نحوه آشنایی خود با حسین صبحدل گفت: با استاد صبحدل در حسینیه ارشاد آشنا شدم، در آن جا جلساتی برپا بود و آقای صبحدل نیز در آن جلسات شرکت می کرد و اذان و شعر هم می گفت و فضای معنوی حسینیه را گرم می کرد.

وی با اشاره به ویژگی های شخصیتی استاد صبحدل، افزود: وی انسانی اهل نظر و فهم است و نسبت به ائمه اطهار (ع) علاقه فراوانی دارد، گاهی نیز در جلساتی که خود من در مسجد الرضا (ع) داشتم شرکت می کرد و شخصیت قابل قبول و محترمی دارد.

مولایی اظهار کرد: استاد حسین صبحدل در رادیو و تلویزیون نیز مورد احترام همه بود و در حسینیه ارشاد هم کارهای خوبی را انجام داد. در یک برنامه قرآنی که من به رادیو دعوت شده بودم وی را دیدم که می گفت: «برنامه شما از جمله برنامه هایی است که اصلاً نیاز به تکرار ندارد».

این استاد قرائت قرآن کریم تصریح کرد: پس از انقلاب در تلویزیون

رئیس فرهنگ سرای قرآن: کار استاد صبحدل از جنس الماس و شیشه است

صبحدل دعوت کرده بودم، و ایشان گفتند، من دیگر پیر شده‌ام و بهتر است سراغ جوان‌ها بروید.

من به ایشان گفتم برای بچه‌ها باید به سراغ بهترین‌ها رفت و سن و سال مطرح نیست و استاد گفت جوابی به من دادی که تا عمر دارم فراموش نمی‌کنم و با وجود کهولت سن و بیماری در آن مراسم حاضر شدند. پورمعین، صبحدل را از چهره‌های ماندگار اعلام و بیان کرد: باید دایره تقدیر و تجلیل از چهره‌های ماندگار افزایش یابد و از علوم ریاضی و فیزیک و هنر به علوم معرفتی و قرآنی گسترش یابد.

وی در جواب این سؤال که ویژگی اذان استاد چیست، تأکید کرد: اذان ایشان قابل قیاس با اذان‌های دیگر نیست، اذان الهی گفته و الهی نیز شنیده می‌شود، مطلبی که از دل برخاسته بر دل نیز می‌نشیند، ارتفاع صوتی، دستگاه انتخابی و ترنم آهنگین وی، اذان او را جاویدان کرده است.

مسئول فرهنگ سرای قرآن در پایان با اشاره به بیماری آلزایمر استاد، گفت: همسر و پسر باوفای استاد صبح دل در دوران اخیر بیماری ایشان، وی را هیچ وقت تنها نگذاشتند و در تمام لحظات مراقب و همراه وی هستند.

یادآوری می‌شود، استاد صبحدل در سال ۱۳۱۰ در تهران به دنیا آمد و کارمند بازنشسته صدا و سیما است. برگزاری جلسات قرآن در مساجد محلات، دآوری مسابقات قرآنی استانی و کشوری در رشته صوت و لحن در دهه‌های ۶۰ و ۷۰، تهیه کنندگی و نویسندگی برنامه‌های سحر و مناسبت‌های مذهبی و اذان معروف از جمله یادگارهای ماندگار ایشان است.

گروه فعالیت‌های قرآنی: کار استاد حسین صبحدل از جنس الماس و شیشه بود و خداوند نیز ایشان را درخشان، برنده، زیبا و دوست‌داشتنی آفرید.

«محمدرضا پورمعین» مسئول فرهنگ سرای قرآن در گفت‌وگو با خبرنگاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب و با بیان اینکه از استاد صبحدل در دومین دوره تجلیل از خادمان قرآن نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم در رشته «اذان» تجلیل شد، تصریح کرد: اگرچه نقش استادی صبحدل کم‌رنگ شده اما در حال حاضر نقش شاگردی ما باید بیشتر باشد چرا که کار استاد از جنس الماس و شیشه بود و خداوند نیز ایشان را درخشان، برنده، زیبا و دوست‌داشتنی آفرید.

وی افزود: استاد، هوشیار، دقیق، خوش‌برخورد، نکته‌سنج و متواضع و همیشه برای دیگران یک معلم بود.

مسئول فرهنگ سرای قرآن، عشق و علاقه استاد صبحدل به کارش را توصیف ناپذیر دانست و گفت: استاد به مادیات و مسائل دنیوی که مورد علاقه بسیاری از مردم است، هیچ تمایلی نداشت، شهرت، قدرت، پول و مقام برای ایشان از کمترین ارزش برخوردار بود و به همین دلیل است که او پیش خدا عزیز است.

وی در پاسخ به این پرسش که به جز اذان زیبایی استاد صبح دل چه اثری از ایشان باقی مانده است، عنوان کرد: مناجات زیبا، اشعار مذهبی، مدایح به یادماندنی، تلاوت قرآن و دعا از جمله دیگر آثار جاودان ایشان است.

پورمعین به گرایش دینی و مذهبی استاد اشاره کرد و افزود: یک سال برای مسابقات سراسری قرآن دانش‌آموزان که در نیشابور برگزار می‌شد از استاد

پورمعین:

استاد به مادیات و مسائل دنیوی هیچ تمایلی نداشت، شهرت، قدرت، پول و مقام برای ایشان از کمترین ارزش برخوردار است و به همین دلیل او پیش خدا عزیز است

مسئول فرهنگ سرای قرآن:

صبحدل، اذان الهی گفته و الهی نیز شنیده می‌شود، مطلبی که از دل برخاسته بر دل نیز می‌نشیند، ارتفاع صوتی، دستگاه انتخابی و ترنم آهنگین وی، اذان او را جاویدان کرده است

رضائیان، قاری بین‌المللی: اذان استاد «صبحدل» در زمان خودش یگانه بود

دوران بازنشستگی.

وی در ادامه از مسئولان فرهنگی کشور خواست تا از استادان قرآن، قراء و موزن های کشور تقدیر کنند و افزود: می توان گفت که مسئولیت این امر بر عهده مسئولان فرهنگی و وزارت ارشاد است. حسن رضائیان در پایان به مهاجرت قرآن اشاره و اظهار کرد: مفسران، قاریان، حافظان، مربیان و موزن ها و به طور کل هر کسی که با قرآن کریم ارتباط دارد در جامعه همانند خود قرآن در مهاجرت قرار دارد.

از موزن ها از ایشان تقلید می کنند و نحوه اذان گفتن ایشان را می پسندند.

این قاری بین‌المللی به اذان های دیگر استاد «صبحدل» بعد از انقلاب اشاره و تصریح کرد: اذان استاد در واقع به نوعی از اذان های قبل از انقلاب اسلامی نشأت گرفته است و ایشان به عنوان یک موزن در

جامعه مشهور و معروف شده اند. حسن رضائیان به نقش صدا و سیما در معرفی چهره های ماندگار قرآنی در سطح کشور اشاره کرد و یادآور شد: متأسفانه چند سالی است که در صدا و سیما از برخی چهره های

ماندگاری که در کهنسالی به سر می برند تقدیر می شود این در حالی است که بهتر است از این چهره های ماندگار در دوران جوانی و اوج تقدیر شود و نه در

حسن رضائیان:

متأسفانه چند سالی است که در صدا و سیما از برخی چهره های ماندگاری که به نوعی چند سالی به آخر عمرشان باقی مانده تقدیر می شود این در حالی است که بهتر است از این چهره های ماندگار در دوران جوانی و اوج تقدیر شود و نه در دوران بازنشستگی

گروه فعالیت های قرآنی: اذان استاد «صبحدل» در زمان خودش از کیفیت بالایی برخوردار و تک بود و هم اکنون برخی از موزن ها از ایشان تقلید می کنند.

«حسن رضائیان» قاری بین‌المللی قرآن کریم در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب گفت: استاد «صبحدل» قبل از انقلاب اسلامی اذانی گفتند که مورد پسند همه قرار گرفت و سالیان طولانی است که از این اذان استفاده می شود.

این قاری بین‌المللی و موزن کشورمان افزود: یکی از دلایل شهرت استاد «صبحدل» به فعالیت وی در رادیو باز می گردد چرا که ایشان از این طریق مشهور شدند.

ایشان به دلیل فعالیتی که در رادیو داشتند به طور طبیعی اذانشان هم نسبت به موزن های قبل از انقلاب زودتر پخش شد.

این قاری بین‌المللی در ادامه به شخصیت والای استاد «صبحدل» اشاره و تصریح کرد: ایشان فردی متدین و آشنا به دستگاه های موسیقی هستند و تا جایی که اطلاع دارم ایشان موسیقی را به صورت تجربی آموخته اند.

رضائیان در ادامه به جلسات استاد «صبحدل» در زمان ریاست جمهوری آقای «خاتمی» اشاره کرد و افزود: جلساتی که در ماه مبارک رمضان در منزل آقای «خاتمی» برگزار می شد گاهی اوقات استاد را در منزل ایشان (خاتمی) و یا در رادیو قرآن در هنگام ضبط برنامه می دیدم. وی عنوان کرد: اذان استاد در مقایسه با اذان های فعلی ممکن است از کیفیت خوبی برخوردار نباشد اما در آن زمان تک بوده است در عین حال هم برخی

حلاوت و شیرینی اذان صبحدل کمتر در اذان های فعلی دیده می شود

خودش یکی از قاریان مسلط به موسیقی سنتی بود. استاد «صبحدل» شاید به آن شکل در تجوید و صحیح خوانی شاگرد پروری نکرده باشد ولی جلساتی برگزار کرده است که تعدادی از استادان حال حاضر و کسانی مانند «مهدی

رجبی» که در مالزی دوم شده بود نیز در این جلسات حضور داشتند.

وی در ادامه با اشاره به این نکته که استاد «صبحدل» در حسینیه ارشاد به تلاوت قرآن کریم می پرداخت تصریح کرد: گفته می شود اذان مشهوری که الان از استاد صبحدل پخش می شود در مسجد جلیلی واقع در میدان فردوسی که پیش نماز این مسجد آیت الله «مهدوی کنی» بودند قرائت شده است.

احمد حاجی شریف:

مشهورترین اذان استاد در مسجد جلیلی واقع در میدان فردوسی که پیش نماز این مسجد آیت الله «مهدوی کنی» بودند پخش می شد

گروه فعالیت های قرآنی: اذان استاد «صبحدل» دارای شیرینی، حلاوت و روح خاصی است که در اذان های فعلی کمتر دیده می شود و نسبت به اذان های گذشته کلاسیک تر است.

«احمد حاجی شریف» معاون آموزشی -

پژوهشی اداره کل نظارت بر چاپ و نشر سازمان دارالقرآن الکریم در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب که استاد «صبحدل» از پیشکسوتان فن قرائت بودند، گفت: قبل از انقلاب ابزار موسیقیایی وجود نداشت و استاد «صبحدل» با ضرب روی دست موسیقی را آموزش می داد. ایشان در زمان

صلح جو، استاد دانشگاه:

اذان صبحدل می تواند الگوی مودنان ایرانی باشد

استاد صبحدل گفت: اذان استاد صبحدل تلفیقی از نغمات عربی و موسیقی ایرانی است که با صدای خیلی خوب و در ارتفاع پرده بالا تلاوت کرده و همین موضوع موجب شده تا اذان استاد صبحدل یک اذان ایرانی زیبایی شود.

صلح جو تصریح کرد: البته قبل از استاد صبحدل مودنان ایرانی به تقلید از مودنان عرب به قرائت اذان پرداخته بودند و تنها اذان استاد صبحدل ترکیبی از نغمات عربی و آهنگ ایرانی است، اذان استاد صبحدل می تواند الگویی برای مودنان ایرانی باشد و مودنان با بهره گیری از شیوه تلاوت استاد به قرائت یک اذان ایرانی بپردازند.

وی در ادامه افزود: استاد صبحدل خادم قرآن و ائمه، طرفدار و دوستدار انقلاب و دارای فکر و شیوه های امروزی در طرح و تهیه آثار قرآنی، مداحی و هنری بود و با عشق اسلام را به گونه ای که همه به ویژه جوانان جذب اسلام شوند مطرح می کرد، او دارای صفت روشنگرانه اسلامی بود و تا حدود زیادی نیز توانست در این مسیر گام های مثبتی بردارد.

صلح جو در پایان در باره وظایف سازمان ها و نهادهای قرآنی در قبال استادان قرآنی چون استاد صبحدل یاد آور شد: در حال حاضر که حکومت و نظام اسلامی است بسیاری از سازمان های قرآنی به سهولت می توانند به معرفی استادان پیشکسوت قرآنی بپردازند و صفات خوب و پسندیده استادان قرآنی نظیر استاد صبحدل را به نسل های آینده معرفی کنند تا ارزش ها و آثار این بزرگان به فراموشی سپرده نشود و مسئولان آگاه باید به تبلیغ و انتقال این ارزش ها بپردازند تا نسل آینده در برابر تهاجم مضمون شوند.

قدری با متانت و خونسردی با افراد صحبت می کرد که حرف هایش به دل می نشست.

صلح جو در ادامه افزود: استاد فردی نوع دوست و عضو هیئت امنای صندوق قرض الحسنه مسجد قبا بود و چندین بار برای افرادی که نیازمند مساعدت مالی بودند اقدام به تهیه وام کرد و همیشه از ما می خواست افراد نیازمند را برای کمک و حمایت به او معرفی کنیم، همچنین در موسسه خیریه ای واقع در حرم حضرت شاه عبدالعظیم (ع) کمک جمع آوری می کرد و حتی مطمئن هستم که ایشان به بسیاری از افراد مستمند کمک های مالی و معنوی کرده و کسی از آن آگاه نیست.

این استاد دانشگاه یاد آور شد: استاد صبحدل عشق وافر به اهل بیت (ع) داشت و با انتخاب اشعار خوب، متین و وزین با صدای بسیار گیرا به مداحی می پرداخت و معتقد بود که هر چیزی را نباید در روضه اهل بیت (ع) عنوان کرد و شان آنها را پایین آورد از مطالبی که گویای عزت مندی ائمه است باید استفاده کرد. این داور بین المللی قرآن کریم در باره ویژگی های اذان

گروه فعالیت های قرآنی: اذان استاد صبحدل ترکیبی از نغمات عربی و آهنگ ایرانی است که می تواند الگویی برای مودنان ایرانی باشد و مودنان با بهره گیری از شیوه تلاوت استاد به قرائت اذان ایرانی بپردازند.

«محمد رضا صلح جو» استاد و داور بین المللی قرآن کریم، استاد دانشگاه و عضو هیئت علمی دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره) قزوین در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) بایان این مطلب اظهار کرد: استاد صبحدل عضو شورای قرآنی (سازمان) دارالقرآن در ابتدای تاسیس سازمان تبلیغات اسلامی بود و تا پنج سال قبل در این مرکز به فعالیت های قرآنی می پرداخت، ایشان از ابتدای مسابقات سراسری سازمان اوقاف و امور خیریه که در کانون توحید واقع در خیابان توحید همچنین در سال ۱۳۶۰ که اولین مرحله مسابقات بین المللی قرآن کریم برگزار شد در رشته صوت و لحن به داوری پرداخت.

صلح جو در ادامه گفت: استاد صبحدل از زمان جوانی نیز جزء جوانان دینی و قرآنی و علاقه مند به این گونه امور بود و در بحبوحه انقلاب نیز جزء فعالان و مبارزان انقلابی بود و در حسینیه ارشاد به همراه شاهنگیان به تهیه و ضبط سرودهای انقلابی نظیر «خمینی ای امام» می پرداخت که در آن زمان این آهنگ های انقلابی به قدری بر جوانان مبارز تاثیرگذار بودند که اکثر مردم آن را یاد گرفته و همه جا آن ها را می خواندند.

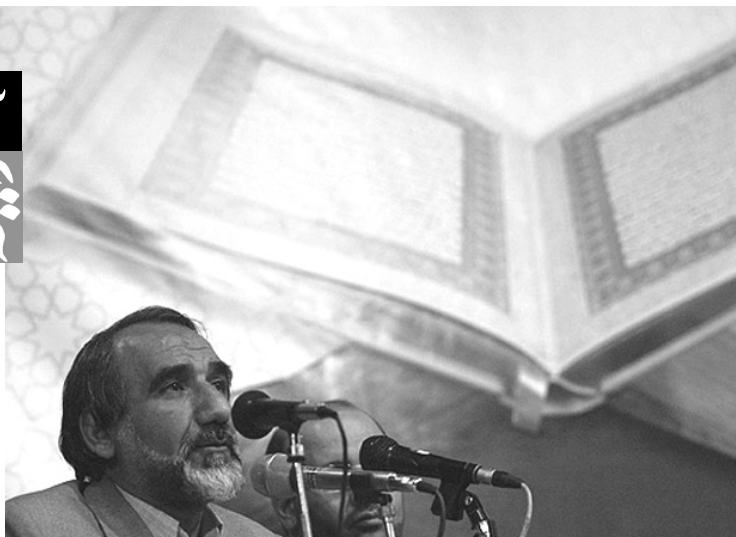
وی در باره ویژگی های شخصیتی استاد صبحدل یاد آور شد: استاد فردی بسیار آرام، متین، خونسرد و باوقار و بسیار پرشور بود، مطالب و موضوعات انقلابی را با متانت و با وقار بیان می کرد و موجب تاثیرگذاری و جذب افراد به این موضوعات می شد و به

استاد و داور بین المللی قرآن کریم:

استاد صبحدل از زمان جوانی نیز جزء جوانان دینی و قرآنی و علاقه مند به این گونه امورها بود و در بحبوحه انقلاب نیز جزء فعالان و مبارزان انقلابی بود و در حسینیه ارشاد نیز به همراه شاهنگیان به تهیه و ضبط سرودهای انقلابی نظیر «خمینی ای امام، خمینی ای امام» می پرداخت که در آن زمان این آهنگ های انقلابی به قدری بر جوانان مبارز تاثیرگذار بودند که اکثر مردم یاد گرفته و همه جا آنها را می خواندند

این فعال قرآنی به فعالیت های استاد «صبحدل» اشاره و اظهار کرد: استاد «صبحدل» بعد از انقلاب در بخش مذهبی رادیو و رادیو قرآن فعالیت هایی داشت و قدیمی ترین اذان که در عین حال فنی نیز بود مربوط به ایشان است.

یکی از ویژگی های اذان استاد به نغمه و موسیقی آن باز می گردد که در دیگر اذان های گذشته کمتر وجود داشته است. اذان ایشان دارای شیرینی، حلاوت و روح خاصی است که در اذان های فعلی کمتر دیده می شود و نسبت به اذان های گذشته کلاسیک تر است. معاون آموزشی - پژوهشی اداره کل نظارت بر چاپ و نشر سازمان دارالقرآن در پایان با اشاره به حضور استاد در داوری رشته صوت مسابقات بین المللی دانش آموزی در دهه هفتاد اظهار کرد: استاد «صبحدل» داوری خوش برخورد و خوشرو بودند و هیچگاه عصبانی نمی شدند.

اذان صبحدل به تعبیر رهبری «اذان گلدسته ای» است

زیبایست ولی بیان ایشان حال عربی فصیح ندارد در حالیکه اذان صبحدل در ضمن شکوه و زیبایی از حالت عربی نیز خارج نشده است. این استاد دانشگاه در ادامه بیان کرد: استاد صبحدل سال ها داور صوت و لحن در مسابقات کشوری و بین‌المللی که سازمان اوقاف و امور خیریه برگزار می‌کرد، بودند.

این کارشناس قرآن در جواب این سؤال که وظیفه شاگردان استاد صبحدل و صداو سیما در قبال ایشان چیست با اشاره به سخت کوشی و تلاش‌های مجدانه صبحدل، تصریح کرد: باید از سلاقیق و دقت‌های ایشان سرمشق بگیرند و انشاءالله دلسوزی ایشان برای مورد توجه قرار گرفتن ادعیه و زیارت و به ویژه اذان برای تمام ارادتمندان الگو باشد.

سیف در پایان به زمان‌هایی که با صبحدل ضبط برنامه رادیویی داشتند، اشاره کرد و گفت: در هنگام ضبط برنامه اگر قاری از نظر صوت و لحن به خود مغرور می‌شد، ایشان با بیان نکته‌های استادانه، آن قاری را از غرور دور می‌کرد. یادآوری می‌شود، استاد صبحدل در سال ۱۳۱۰ در تهران به دنیا آمد و کارمند بازنشسته صدا و سیما است. برگزاری جلسات قرآن در مساجد محلات، داوری مسابقات قرآنی استانی و کشوری در رشته صوت و لحن در دهه‌های ۶۰ و ۷۰ تهیه‌کنندگی و نویسندگی برنامه‌های سحر و مناسبت‌های مذهبی و اذان معروف از جمله یادگارهای ماندگار ایشان است.

کارشناس قرآن:

ایشان کارشناس دقیق و صاحب نظر در صوت و لحن بودند و دقت و توجه او به خواندن ادعیه به لحن عربی، وی را متمایز می‌کرد. اذان او به تعبیر رهبر معظم انقلاب گلدسته ای است و با یک ابهت و سبک خاص استاد صبحدل گفته شده است

«سید مهدی سیف»:

شاگردان استاد صبحدل و صداو سیما باید از سلاقیق و دقت‌های ایشان سرمشق بگیرند و انشاءالله دلسوزی ایشان برای اینکه ادعیه و زیارت به ویژه اذان مورد توجه قرار بگیرد، برای تمام ارادتمندان الگو باشد

در آن وجود دارد با عربی نیز تضادی ندارد و لحن عربی در آن رعایت شده است. وی به اذان گرم و دلنشین استاد مؤذن زاده اشاره کرد و گفت: اذان با حال مؤذن زاده اردبیلی بسیار

گروه فعالیت‌های قرآنی: اذان استاد صبحدل به تعبیر رهبر معظم انقلاب «گلدسته ای» است و با یک ابهت و سبک خاص ایشان گفته شده است.

«سید مهدی سیف» استاد دانشگاه و کارشناس روش تدریس قرآن در گفت‌وگو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب بیان کرد: استاد صبحدل یک فرد متدین، مذهبی، قاری و مؤذن پیشکسوت هستند و یک تهیه‌کننده خوب برنامه‌های مذهبی و ادعیه بودند.

وی با اشاره به تهیه چندین برنامه مثل دعای فرج، دعای عرفه ابا عبدالله حسین (ع) و ادعیه دیگر با حضور صبحدل، اظهار کرد:

ایشان کارشناس دقیق و صاحب نظر در صوت و لحن بودند و دقت و توجه او به خواندن ادعیه به لحن عربی، وی را متمایز می‌کرد. این استاد دانشگاه در پاسخ به این پرسش که ویژگی اذان استاد صبح دل و دلیل ماندگاری آن چیست، اظهار کرد:

اذان او به تعبیر رهبر معظم انقلاب گلدسته ای است و با یک ابهت و سبک خاص استاد صبحدل گفته شده است. سیف با اشاره به تقلیدی نبودن اذان معروف صبحدل، تصریح کرد: اذان وی ابداعی و منحصر به فرد است و باشکوه قرائت شده، در عین اینکه لحن ویژه ای

حنیفی، داور بین المللی قرآن: صبحدل صدای جذاب، پخته و دلچسبی داشت

در آن جلسه حضور داشتند البته استاد صبحدل علاوه بر همکاری با حسینیه ارشاد قاری قرآن کریم نیز بود و از لحاظ صوتی یکی از استثنایا بود شاید مجموع این عوامل موجب شد که استاد خلیل الرحمان اداره کلاس‌ها را برعهده استاد صبحدل گذاشت.

حنیفی در ادامه افزود: استاد صبحدل قبل از انقلاب از چهره های فعال قرآنی و مطرح حسینیه ارشاد بود. همچنین به عنوان چهره قدیمی، استثنایی و آشنا در بین فعالان قرآنی نیز شناخته شده است؛ استاد علاوه بر قرائت قرآن کریم به مداحی نیز می پرداخت و در رادیو نیز در تهیه برنامه های مذهبی و دینی با استاد صدرزاده، مدیر رادیو قرآن همکاری داشت.

وی درباره وظایف سازمان ها و نهاد های قرآنی در قبال افراد و استادانی همچون استاد صبحدل گفت: یک پدر وقتی پاره سن می گذارد از فرزندانش انتظاری جزء احترام، رحمت و مهربانی ندارد؛ والدین خواسته هایشان از فرزندانشان جز اینکه به ما زنگ بزنند یا به ما سرزنند، چیز دیگری نیست بنابراین سازمان های دولتی باید استادان و پیشکسوتان قرآنی را مورد حمایت مادی و معنوی قرار دهند و مشکلات معیشتی و بودجه

ای آنها را رفع کنند چرا که افراد فرهیخته زمانی که پا به سن می گذارند به نیازهای مادی خود بهایی نمی دهند در حالی که اگر بیمار شوند شاید به دلیل کمبود درآمد نتوانند دارو و درمان خود را تامین کنند و این وظیفه سازمان ها و نهادها است که به کمک و حمایت این افراد پردازند.

این داور قرآنی در پایان یاد آور شد: سازمان ها و مراکز قرآنی باید استادان و پیشکسوتان قرآنی را مورد حمایت و پشتیبانی مادی و معنوی و مورد اکرام و احترام قرار دهند و بهتر است که هر ساله مراسمی جهت پاس داشت زحمات استادان برپا کنند و همین طور تهیه ویژه نامه یا ارائه خدماتی را برای پیشکسوتان در نظر گیرند.

شده است. البته هیچ اذانی بدون استثناء خالی از نقد نیست و در کل جهان اذانی که خالی از ایراد باشد، وجود ندارد و حتی اذان های استادانی همچون غلوش، ابوزید و طوخی و غیره هم به فراخور حال خود دارای اشکالاتی است اما به هر حال اذان استاد صبحدل از هنری قوی برخوردار است.

حنیفی درباره ویژگی های شخصیتی استاد صبحدل تصریح کرد: استاد صبحدل اخلاق بسیار نیکو و ملایم داشت و محترمانه و با آداب صحیحی صحبت می کرد؛ استاد صبحدل هرگز به ناحق موجب رنجش کسی نمی شد، غیبت نمی کرد و فرد بسیار فعال، دارای چهره مفید قرآنی قبل و بعد از انقلاب و در زمان فعالیتش نیز در خدمت قرآن و اهل بیت (ع) بود؛ خوشبختانه حال استاد صبحدل که سال های عمر خود را در خدمت به تقلین سپری کرد و از کارنامه اعمال خوب و شایسته ای برخوردار است.

این مدرس برجسته قرآن کریم یاد آور شد: استاد صبحدل از شخصیت های قرآنی خوب قبل و بعد از انقلاب است؛ از دوران قبل از انقلاب او را می ساختم و در سال های ۱۳۴۸ و ۴۹ یک استاد قرآنی پاکستانی الاصل ساکن شهر مدینه (استاد خلیل الرحمان) به ایران سفر کرد، ایشان صدای ساده، جذاب، پخته و دلچسبی داشت، وی زمانی به ایران آمد که قرائت ایران شاید دوران کودکی خود را طی می کرد، حضور ایشان در ایران بسیار برجسته بود، وی کلاس های آموزشی دایر کرد و من هم در سه چهار جلسه در این کلاس های آموزشی جهت فراگیری سبک درست تجوید حضور یافتم.

وی در ادامه گفت: یاد می آید که در جلسه آخر حضورش در صحن اصلی و همکف حسینیه ارشاد بر روی کرسی که برایش جهت تلاوت آیاتی از قرآن کریم مهیا کرده بودند، گفت: «اداره کلاس های آموزشی را به آقای صبحدل می سپرم.» در حالیکه استادان بنامی نیز

گروه فعالیت های قرآنی: صبحدل صدای جذاب، پخته و دلچسبی داشت و دکتر لاریجانی همیشه از اذان ایشان برای پخش دفاع می کرد و یاد آور می شد: «آیت الله مطهری هر وقت اذان استاد صبحدل را می شنیدند بسیار تحت تاثیر قرار می گرفتند.»

«علی اکبر حنیفی» داور بین المللی قرآن در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب اظهار کرد: اذان استاد صبحدل با ویژگی های منحصر به فرد و خاص از جمله تقلیدی نبودن گفته شده در حالیکه سبک تلاوت تمام مودنان و قاریان، صد درصد تقلیدی است.

این داور بین المللی قرآن کریم یاد آور شد: شهید مطهری اذان استاد صبحدل را بسیار دوست داشت و در زمان ریاست دکتر «لاریجانی» بر سازمان صدا و سیما پخش چند اذان به دلیل داشتن اشکالات تجویدی که اذان استاد صبحدل نیز جزء آنها بود، از شبکه های تلویزیونی صدا و سیما ممنوع شده بود.

وی در ادامه افزود: در جلساتی که دکتر لاریجانی با مدیران سازمان داشت و در بعضی از این جلسات من هم حضور داشتم، دکتر لاریجانی از چند اذان ممنوع به ویژه اذان استاد صبحدل دفاع می کرد و یاد آور می شد: «آیت الله مطهری هر وقت اذان استاد صبحدل را می شنیدند بسیار تحت تاثیر قرار می گرفتند.»

حنیفی در ادامه گفت: استاد صبحدل اذانش را در نغمه بیات تلاوت کرده و بسیاری از قراء مثل طوخی، فاطمی و غیره اذانشان را در نغمه بیات قرائت کرده اند ولی بخش قابل توجهی از اذان آنها تقلیدی یا یک مقداری کپی برداری شده است در حالیکه اذان استاد صبحدل چنین نیست.

این استاد قرآنی یاد آور شد: اذان استاد صبحدل غیر تقلیدی است و ایشان با زحمت و تلاش فراوان به پشتوانه صدایش در پرده بالا قرائت کرده و در بخشی که تحریر می زند بسیار انعطاف دارد و بسیار زیبا انجام

رئیس سازمان دارالقرآن:

استاد صبحدل فردی پرکار، جدی، سلیم النفس و متواضع است

نهادهای قرآنی و شاگردان استاد صبحدل در شرایط کنونی، اظهار کرد: با وجود اینکه استاد صبحدل هرگز به مسائل مادی اهمیت چندانی نمی داد ولی همه نهادهای قرآنی و شاگردان وی وظیفه دارند که مشکلات آن ها را بررسی کنند تا برای دیگران الگویی باشد و از این استادان تجلیل شود تا به عنوان نمونه در جامعه معرفی شوند.

این فعال قرآنی تصریح کرد: در شرع مقدس اسلام تملق گفتن حرام است ولی در تملق استاد گفتن مستحب، بنابراین باید برای این استادان قرآنی برنامه های ویژه ای ترتیب داده و از آن ها تقدیر شود. اینک مردم این موارد را ببینند باعث دل گرمی آنان و شاگردان آنان می شود البته صدا و سیما و رئیس مجلس شورای اسلامی از خدمات استاد صبحدل تجلیل کرده اند.

خواجوی در پایان با بیان خاطره ای از استاد صبحدل، یادآور شد: یکی از خصوصیات استاد صبحدل این بود که بسیار دیر عصبانی می شد و به همین دلیل روزی تعدادی از دوستان برای شوخی با وی قطعه ادائی که خود استاد از آقای «سلیم اردبیلی» فرزند مرحوم «مؤذن زاده اردبیلی» به تازگی ضبط کرده بود را پخش کردند و همگی ادعا کردند که مؤذن در تلفظ کلمه امیرالمومنین حرف نون را به شکل غلط تلفظ می کند و آنقدر این را تکرار کردند که استاد را به شک بیندازند ولی استاد صبحدل با عصبانیت به همه گفت: «چه می گوئید اینکه درست می شیرین شود.»

یادآوری می شود، استاد صبحدل در سال ۱۳۱۰ در تهران به دنیا آمد و کارمند بازنشسته صدا و سیما است. برگزاری جلسات قرآن در مساجد محلات، داوری مسابقات قرآنی استانی و کشوری در رشته صوت و لحن در دهه های ۶۰ و ۷۰ تهیه کنندگی و نویسندگی برنامه های سحر و مناسبت های مذهبی و اذان معروف از جمله یادگارهای ماندگار ایشان است.

اجرامی کرد. این دوست و همکار استاد صبحدل با اشاره به خصوصیات فنی اذان این استاد، یادآور شد: در اذان استاد صبحدل از نغمه های ایرانی استفاده شده است و در کل نیز حال و هوای خاصی دارد که نشان می دهد استاد در هنگام تلاوت این اذان از حال خاصی برخوردار بوده و این اذان را قرائت کرده است و در زمان خودش و همین الان نیز منحصر به فرد است و جایگاه خاص خود را دارد.

وی درباره دیگر فعالیت های قرآنی استاد صبحدل گفت: یکی دیگر از خدمات ارزنده استاد صبحدل، ساخت برنامه های قرآنی و مذهبی در رادیو بوده است و بسیاری از کارهای خوب قرآنی، تواشیح و مذهبی را با جدیت دنبال می کرد و علاوه بر آن جلسات قرآنی هم داشت که در آن به تدریس قرآن می پرداخت و نکات بدیعی از تجوید و صوت و لحن را به قرآن آموزان آموزش می داد.

خواجوی افزود: پیش از انقلاب اسلامی جلسات قرآنی بسیار محدود بود و استاد حسین صبحدل در این شرایط جلسات قرآنی را برگزار می کرد و صوت و لحن را آموزش می داد و پس از انقلاب نیز به عنوان یک تولید کننده برنامه های قرآنی و مذهبی در صدا و سیما اقدامات خوبی را انجام داد.

رئیس سازمان دارالقرآن الکریم با اشاره به وظیفه

گروه فعالیت های قرآنی: استاد «حسین صبحدل» فردی پرکار، جدی، سلیم النفس و متواضع است و در قبال فعالیت های قرآنی که اجرا می کرد، چندان به مسائل مالی اهمیت نمی داد.

«محمد خواجوی» رئیس سازمان دارالقرآن الکریم در گفت و گو با خبرنگاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب گفت: استاد صبحدل از نظر ویژگی های شخصیتی فردی پرکار، جدی، سلیم النفس و با مناعت طبع بالایی است و با وجود این که می توانست از وضعیت مالی بهتری برخوردار شود ولی همیشه به یک زندگی ساده و معمولی بسنده کرد.

وی افزود: صبحدل مردی در خدمت انقلاب و اسلام است که در هنگام کار بسیار خوش برخورد بود و خیلی به ندرت عصبانی می شد و فعالیت های قرآنی خود را پیش از انقلاب و در زمانی که هیچ امکاناتی برای امور قرآنی وجود نداشت آغاز کرد.

خواجوی با اشاره به اذان استاد صبحدل، اظهار کرد: اذان استاد صبحدل در حدود ۳۰ سال پیش و قبل از انقلاب اسلامی تلاوت شده است و اولین بار آن را در مسجد «جلیلی» قرائت کرده که در آن زمان آیت الله «مهتدی کنی» امام جماعت آن جا و محل رفت و آمد انقلابیون بود و برنامه های ویژه ای بر علیه حکومت وقت اجرا می کردند.

رئیس سازمان دارالقرآن الکریم تصریح کرد: استاد صبحدل در حسینییه ارشاد هم فعالیت های مذهبی داشت و به طور معمول برنامه های زنده تلاوت قرآن و اذان را در آن محل برگزار می کرد و این از زیبایی های کار حسینییه ارشاد بود که در کنار دیگر فعالیت های آن مرکز دیده می شد و البته بعد از مدتی مرحوم استاد «علی اربابی» نیز در حسینییه ارشاد برنامه تلاوت زنده قرآن را

رئیس سازمان دارالقرآن:

در شرع مقدس اسلام تملق گفتن حرام است ولی در مقابل تملق استاد را گفتن مستحب است، بنابراین باید برای این استادان قرآنی برنامه های ویژه ای ترتیب داده شود و از آن ها تقدیر شود و این که مردم این موارد را ببینند باعث دل گرمی آنان و شاگردان می شود که البته صدا و سیما و رئیس مجلس شورای اسلامی از خدمات استاد صبحدل تجلیل کرده اند

۱۶

ارواح

ویژه پیر کارگزاران استاد حسین صبحدل

صبور، تهیه کننده:

برای تقدیر از استاد صبحدل تنها اهدای چند سکه کافی نیست

زمان را ببینند متوجه می شوند که تنها عشق و ارادت به قرآن و اهل بیت (ع) می تواند منجر به تولید این برنامه های فاخر شود و مادیات تنها بخش کوچکی از آن را شامل می شود که به طور مثال تولید برنامه «هر روز با یک مسجد» که طی آن گروه هایی را به مساجد می فرستاد تا ضمن گفت و گو، برنامه های اذان، نایش، مداحی و غیره را با حداقل امکانات ضبط کنند.

صبور در ادامه با اشاره به ویژگی های شخصیتی استاد صبحدل، گفت: استاد صبحدل یک انسان متواضع، دوست داشتنی، با محبت و بی ادعا بود که زحمات بی شماری را برای تولید برنامه های قرآنی و مذهبی متقبل شد و در این میان حسن عمدۀ وی بی ادعا بودنش بود که باعث می شد افراد زیادی را به خود جذب کند.

این تهیه کننده برنامه های مذهبی و قرآنی صدا و سیما اظهار کرد: استاد در خلا به وجود آمده بعد از پیروزی انقلاب اسلامی که رادیو برنامه خاصی برای پخش نداشت برنامه های خوبی را تولید کرد و هم زمان به گفته همه دوستان در سازمان صدا و سیما بخش مهمی از خوانندگان مطرح آوازهای سنتی و مذهبی را تربیت کرد و برای آن ها زحمات بسیاری کشید. وی با اشاره به همکاری خود و استاد صبحدل برای

گروه فعالیت های قرآنی: برای تقدیر از استاد صبحدل تنها گفتن خسته نباشید و اهدای چند سکه کافی نیست بلکه باید تفکر تربیتی استاد «حسین صبحدل» که باعث شد در طول سال های فعالیت خود در قبل و بعد از انقلاب افراد بسیاری را در امور قرآنی و مذهبی پرورش دهد، گسترش و ادامه پیدا کند.

«رضا صبور» تهیه کننده برنامه های مذهبی و قرآنی صدا و سیما، در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب گفت: استاد صبحدل دارای تفکری تربیتی بود که باعث می شد انسان های بسیاری را برای خواندن نغمات و آوازهای مذهبی تربیت کند و این آوازاها سال های طولانی در رادیو پخش شود که این تفکر باید گسترش پیدا کند.

وی افزود: در تقدیر از استاد صبحدل تنها گفتن خسته نباشید و اهدا کردن چند سکه کافی نیست و خود استاد نیز از ابتدا دنبال این قبیل موضوعات نبوده است بلکه باید تفکر استاد شناخته شود و از سوی همه مسئولان ادامه پیدا کند.

صبور اظهار کرد: در کشور ما زمانی که اسم مراسم نکوداشت برده می شود، اکثریت فکر می کنند با چند سکه و یا سفر حج و غیره باید این کار انجام شود ولی واقعیت این است که این موضوع باید در کنار گسترش و پیگیری تفکر استاد انجام شود تا زحماتی که وی در طول سالیان متحمل شده بی نتیجه نماند.

این تهیه کننده برنامه های مذهبی و قرآنی صدا و سیما با اشاره به خلا موجود در رادیو برای تولید برنامه های مذهبی و قرآنی بعد از استاد صبحدل، تصریح کرد: در حال حاضر اکثر کارهایی که از رادیو پخش می شود تکراری است و یا در برخی زمان ها کارهایی پخش می شود که در شأن نظام نیست که نشان از خلا موجود در برنامه سازی مذهبی و قرآنی بعد از استاد صبحدل دارد که هنوز نتوانستند جای وی را به درستی پر کنند.

عشق و ارادت به قرآن و اهل بیت (ع) در برنامه های استاد صبحدل موج می زند وی یادآور شد: با امکاناتی که هم اکنون در صدا و سیما وجود دارد و شامل استودیو و سیستم های صوتی دیجیتال می شود، باید کارهای فاخری تولید شود که کمتر دیده می شود ولی در زمان استاد صبحدل که با کمترین امکانات موجود برنامه ها ضبط و پخش می شد بهترین آرشو برنامه های رادیو شکل گرفته است. این تهیه کننده افزود: اهل فن اگر امکانات ناچیز آن

دفاعه وی بوده است و این باعث شد تا آثار فاخری را تولید کرده که بسیاری از آن ها در ماه های محرم و رمضان پخش می شود.

کارهای دهه ۶۰ استاد صبحدل در رادیو فاخرترین برنامه های این رسانه است

این تهیه کننده برنامه های مذهبی و قرآنی صدا و سیما تأکید کرد: کارهایی را که استاد صبحدل در دهه ۶۰ در رادیو تولید کردند بهترین و فاخرترین برنامه های این رسانه بوده است که به نظر می رسد این برنامه ها وارد بازار شود تا همه علاقه مندان بتوانند از آن بهره بگیرند.

این فعال قرآنی با اشاره به این که صحبت از استاد صبحدل با همه ویژگی های کار سختی است، گفت: استاد در تولید و تهیه موسیقی مذهبی و مدیحه سرایی با موضوع اهل بیت (ع) یک استثنای بود و برای ساخت این نغمات دینی با اطلاعات خوبی که در زمینه قرآن و موسیقی داشت، مأمون و مرجع علاقه مندان فن آواز و مداحی شده بود.

وی اظهار کرد: اکثر مردم استاد صبحدل را از طریق اذان وی می شناسند ولی نزدیکان و افرادی که با استاد همکاری می کردند می دانند که وی در علوم قرآنی، صوت و لحن و تجوید قرآن نیز استاد بود و این جامعیت استاد صبحدل فضایی را ایجاد کرده که هنوز هم در صدا و سیما مانند استاد را بسیار کم داریم.

صبور در پایان یادآور شد: استاد صبحدل برنامه هایی را تولید کردند که در زمان سحر و اذان مغرب پخش می شود و تنها شامل ربنای استاد «شجریان» و یا اذان خود استاد نیست بلکه بسیاری از کارهای قرآنی و مذهبی دهه ۶۰ در رادیو توسط استاد تهیه می شد که بعد ها با تشکیل گروه «اهل البیت» توسط آقای «آرزم» ادامه پیدا کرد و کارهای قوی از نظر الحان در آن وجود دارد.

صبور، تهیه کننده:

با امکاناتی که هم اکنون در صدا و سیما وجود دارد و شامل استودیو و سیستم های صوتی دیجیتال می شود، باید کارهای فاخری تولید شود که کمتر دیده می شود ولی در زمان استاد صبحدل که با کمترین امکانات موجود برنامه ها ضبط و پخش می شد بهترین آرشو برنامه های رادیو شکل گرفته است

تولید برنامه در سیما، تصریح کرد: در سال های گذشته برنامه ای برای شبکه دوم سیما تهیه می کردم و طی آن با استاد صبحدل تماس گرفتم تا از کمک های وی نیز بهره مند شوم که استاد دو نفر را به من معرفی کردند و این دو نفر هنوز هم در برنامه های مختلف مشغول به همکاری هستند.

صبور یادآور شد: استاد صبحدل هرگز فردی را مایوس نمی کرد و اگر اشخاص قابلیت خاصی داشتند به طور حتم با آن ها کار و این افراد را تشویق می کرد که این نشان می داد جاذبه استاد قوی تر از

احمد ابوالقاسمی:

ایرانی بودن مهم ترین ویژگی اذان استاد صبحدل است

گروه فعالیت های قرآنی: ایرانی بودن، پرده بالا و تقلیدی نبودن از مهم ترین ویژگی های اذان استاد «حسین صبحدل» است که بر خلاف برخی اذان های فعلی به معنای واقعی، اعلام دعوت محسوب می شود.

«احمد ابوالقاسمی» قاری بین المللی و مدیر مرکز آموزش قرآن کریم آستان مقدس حضرت عبدالعظیم حسنی(ع)، در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی

ابوالقاسمی، قاری بین المللی:

سوابق کاری استاد صبحدل به قبل از انقلاب بر می گردد که وی در حسینیه ارشاد که در آن زمان شخصیت هایی چون استاد «مطهری» و دکتر «شریعتی» در آن جا سخنرانی می کردند اذان می گفت و اذان وی را پخش می کردند و همه این ها به خاطر خلوص نیت استاد است

ایران (ایکنا) با بیان این مطلب گفت: از بارزترین نکات در اذان استاد صبحدل، پردا بالای این اذان است که ویژگی خاص خود را دارد و بسیاری نکات در آن رعایت شده است و احساسی نیست. وی افزود: در حال حاضر برخی افراد اذان را با لحن سوزناکی قرائت می کنند که آن عظمت واقعی را نشان نمی دهد در صورتی که اذان استاد صبحدل به معنای واقعی، اعلام دعوت (عمومی به اسلام و نماز) است. ابوالقاسمی در ادامه با اشاره به ایرانی بودن سبک اذان استاد حسین صبحدل، تصریح کرد: این که اذان استاد دارای سابقه ایرانی است اهمیت زیادی دارد و تقلیدی از دیگر سبک های رایج نبوده و در حسینیه ارشاد تلاوت می شد. این قاری بین المللی قرآن کریم با اشاره به ویژگی های شخصیتی استاد صبحدل، یاد آور شد: در حدود ۲۰ سال پیش با وی در رادیو آشنا شدم و با توجه به جایگاهی که استاد در آن زمان داشت برخورد و تواضع وی برای همیشه در ذهن ماندگار شده است که باعث شد من به شدت شیفته مرام استاد صبحدل شدم.

مدیر مرکز آموزش قرآن کریم آستان مقدس حضرت عبدالعظیم حسنی(ع) گفت: سوابق کاری استاد صبحدل به قبل از انقلاب بر می گردد که وی در حسینیه ارشاد که در آن زمان شخصیت هایی چون استاد «مطهری» و دکتر «شریعتی» در آن جا سخنرانی می کردند اذان می گفت و اذان وی را پخش می کردند و همه این ها به خاطر خلوص نیت استاد است.

وی در پایان درباره وظیفه و نقش شاگردان و نهادهای قرآنی در برابر استاد صبحدل، اظهار کرد: ملاقات این استاد قرآنی می تواند خیلی موثر باشد که وی بداند فراموش نشده است و من فکر می کنم اگر برخی دوستان به دیدار استاد نرفته اند به این دلیل است که استاد صبحدل آن ها را نمی شناسد و بسیاری دیگر البته به دیدار استاد رفته اند.

مرتضی سادات فاطمی:

اذان استاد «صبحدل» در نوع خود منحصر به فرد است

اذان استاد صبحدل با بسیاری از اذان های دیگر متفاوت است و من خودم تاکنون مانند آن رادر جای دیگری گوش نکرده ام و در حال حاضر نیز اذان ها با لحن عربی - که اصل کلام آن هم عربی است - تلاوت می شود و با نوع اذان صبحدل تفاوت دارد.

این استاد قرآن کریم در ادامه با اشاره به سابقه آشنایی خود با استاد صبحدل، تصریح کرد: به علت دوری مسافت بین مشهد که محل زندگی ما است و تهران که آقای صبحدل در آن جا کار می کرد، امکان ارتباط مستمر و زیاد بین ما نبود ولی چند مرتبه که با وی ارتباط داشتم، اخلاق توأم با روحیه انقلابی را در استاد صبحدل مشاهده کردم. این داور بین المللی افزود: استاد صبحدل انسانی متدین، مومن و انقلابی بود و پیش از انقلاب اسلامی نیز در حسینیه ارشاد که پایگاه انقلابیون بود، فعالیت می کرد؛ وی همچنین انسان خوش فکری بود و بعد از پیروزی انقلاب در رادیو کارهای خوبی

گروه فعالیت های قرآنی: اذان استاد «صبحدل» بر خلاف بسیاری از اذان های معاصر با لحن فارسی و در نوع خود منحصر به فرد است.

«مرتضی سادات فاطمی» حافظ کل قرآن و صدرالحفاظ آستان مقدس حضرت علی بن موسی الرضا(ع)، در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب گفت: اذان استاد حسین صبحدل در نوع و زمان خود بسیار جالب بود و آقای صبحدل در این اذان، از صدای قوی و حماسی برخوردار است.

وی افزود: اذان استاد صبحدل از نظر لحن فارسی است و در مجموع نوع اذان بین فارسی و عربی گفته شده است و نه مانند اذان مرحوم «مودن زاده اردبیلی» به طور کامل فارسی است و از طرفی نه مانند بسیاری از اذان های معاصر، عربی است. سادات فاطمی با اشاره به منحصر به فرد بودن اذان استاد صبحدل، اظهار کرد:

منصور قصری زاده:

گشاده رویی هنوز هم در چشمان «صبحدل» موج می زند

بود که متوجه شدم توانایی پیشرفت را دارم. این قاری بین المللی قرآن با اشاره به عزت نفس و بزرگواری این مودن و قاری نامی کشورمان، گفت: ایشان زحمات و تلاش های زیادی داشتند که ضبط برنامه «ربنای» استاد شجریان نمونه ای از آن است. قصری زاده با اشاره به نظم و تلاش استاد صبحدل، بیان کرد: احساس مسئولیت و تلاش وصف ناپذیر استاد صبحدل باعث شد نام وی به عنوان یکی از فعالان و زحمت کشان مسیر ترویج دین و برنامه های مذهبی ثبت شود، همچنین اخلاق خوب، رفتار حسنه، برخورد نیک، معاشرت نیکو و خنده رو بودن از خصایص نیک دیگر حاج حسین صبحدل است.

گروه فعالیت های قرآنی: در آخرین ملاقاتی که با وی داشتم با وجود اینکه چهره مرا به دلیل بیماری فراموشی نشانخت، ولی همچنان مهربانی و خوش برخوردی از گوشه چشمانش موج می زد. «منصور قصری زاده» قاری بین المللی قرآن کریم در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب و با بیان اینکه استاد صبحدل استاد موسیقی و ادعیه مذهبی و از فعالان و مروجان این مسیر است، اظهار کرد: شاخصه فعالیت های استاد «صبحدل» اذان معروف ایشان است و او از زحمت کشان در مسیر ترویج دین است. این قاری بین المللی کشورمان خوش برخوردی، خونگرمی، مهربانی و تواضع را از خصوصیات اخلاقی حاج حسین صبحدل دانست و تصریح کرد: در آخرین ملاقاتی که با وی داشتم با وجود اینکه چهره مرا به دلیل بیماری فراموشی نشانخت، ولی همچنان مهربانی و خوش برخوردی از گوشه چشمانش موج می زد.

صبحدل و صدا و سیما در قبال این استاد تصریح کرد: باید مشکلات ایشان را مرتفع کنند و اجازه ندهند از ارزش و شأن این پیشکسوت قرآنی کاسته شود. باید مسیری باز شود تا این گونه افراد الگو شوند، در این صورت آن ها زنده یاد خواهند ماند و برای جوانان تأثیرگذار می شوند.

یادآوری می شود، استاد صبحدل در سال ۱۳۱۰ در تهران به دنیا آمد و هم اکنون کارمند بازنشسته صدا و سیما است. برگزاری جلسات قرآن در مساجد محلات، داوری مسابقات قرآنی استانی و کشوری در رشته صوت و لحن در دهه های ۶۰ و ۷۰، تهیه کنندگی و نویسندگی برنامه های سحر و مناسبت های مذهبی و اذان معروف از جمله یادگارهای ماندگار ایشان است. وی هم اکنون به علت بیماری در منزل بستری است.

این قاری برجسته و بین المللی در باره وظایف شاگردان

قصری زاده:
در آخرین ملاقاتی که با وی داشتم با وجود اینکه چهره مرا بدلیل بیماری فراموشی نشانخت، ولی همچنان مهربانی و خوش برخوردی از گوشه چشمانش موج می زد.

قصری زاده با اشاره به اینکه استاد صبحدل یکی از بنیان برنامه های مذهبی، ادعیه ها، تواشیح و مرثیه های برنامه های رادیو بعد از انقلاب بود، گفت: نقش ایشان را در تمام فعالیت ها و توفیقات قرآنی جامعه و کشور در دوران قبل و بعد از انقلاب به هیچ وجه نمی توان نادیده گرفت. وی در پاسخ به این سؤال که چه خاطره ای از دوران حضور استاد صبحدل دارید، عنوان کرد: در اوایل دوران قرائت خودم که در جلسات استاد سید «محسن موسوی» در مسجد ارگ حضور داشتم، استاد حسین صبحدل نیز قرائت مناسب ما را ضبط می کرد که این خود یک تشویق برای من

را ضبط و کارشناسی کرد. صدرا الحفاظ آستان مقدس حضرت علی بن موسی الرضا (ع) در ادامه با اشاره به وظایف شاگردان و همکاران استاد صبحدل در قبال وی، یادآور شد: طبیعی است افرادی که به نوعی از وجود استاد صبحدل استفاده کردند باید در این زمان که وی در بستر بیماری به سر می برد ایشان را در یابند و به عبادت وی بروند و هم از نظر معیشتی اگر مشکلی دارند به آن ها رسیدگی کنند. وی با اشاره به خاطره ای از ارتباط با استاد صبحدل، گفت: در سال های پس از انقلاب در مسابقات کشوری که استاد صبحدل یکی از داوران آن بودند، من به عنوان نفر سوم انتخاب شدم و از این جهت بسیار ناراحت بودم، تا زمانی که برای دیدار

استاد سادات فاطمی:
اذان استاد صبحدل با بسیاری از اذان های دیگر متفاوت است و من خودم تاکنون مانند آن را در جای دیگری گوش نکرده ام و در حال حاضر نیز اذان ها با لحن عربی - که اصل کلام آن هم عربی است - تلاوت می شود و با نوع اذان صبحدل تفاوت دارد

مقام معظم رهبری که آن زمان رئیس جمهور بودند به نهاد ریاست جمهوری رفتیم و استاد صبحدل در آن زمان با من احوال پرسی کرد و گفت: «داوران وقتی با هم مشورت می کردند به اتفاق نسبت به برتری شما تأکید داشتند ولی قانون جدیدی که تنها هفت ثانیه سکوت بین آیات را برای قاری مجاز دانسته بود، مانع از این امر شد.»، این موضوع به مقام معظم رهبری هم گفته شد و ایشان گفتند: «این چگونه قانونی است که اگر این طوری باشد قاریان مصری که وقعه زیادی هنگام تلاوت دارند نمره صفر می گیرند» و در مجموع استاد صبحدل در جریان این اتفاق از من حمایت و دل جویی کرد.

یراق بافان، کارشناس قرآنی: استاد صبحدل اذان را برای اذان گفت

گروه فعالیت های قرآنی: یکی از ویژگی های بارز اذان استاد صبحدل این است که ایشان اذان را برای اذان که آوایی برای دعوت به سوی حق است، گفته است. «مجید یراق بافان» مجری و کارشناس برنامه های قرآنی و رئیس شورای مرکزی جمعیت قرآنی استان تهران در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب و با اشاره به پیشکسوت بودن استاد صبحدل در حوزه فعالیت های مذهبی و دینی، اظهار کرد: استاد حسین صبحدل از زمانی که من به دنیا نیامده بودم در حوزه مذهبی و قرآنی فعالیت می کرد.

وی با اشاره به مشکلات موجود در آن زمان برای انجام فعالیت های دینی، گفت: امروزه در رادیو و تلویزیون گروه های معارف وجود دارد و افراد با تمام وجود کار می کنند، ولی حدود ۱۵ سال پیش که من وارد حوزه برنامه های دینی شدم حمایتی در این حیطة وجود نداشت.

این تهیه کننده و کارگردان برنامه های حوزه دینی با اشاره به وجود آثار بسیار زیاد از استاد در آرشیو رادیو، تصریح کرد: استاد صبحدل اذان خود را به گونه ای تلاوت کرد که اکنون با گذشت سه دهه هنوز این نعمات پخش می شود.

وی در پاسخ به این سؤال که رمز ماندگاری اذان استاد صبحدل چیست، بیان کرد: خلوص کار و بی ادعا بودن او در کارهایش رمز ماندگاری حاج حسین صبحدل است و ویژگی برتر اذان ایشان این است که اذان را برای اذان گفته است.

رئیس شورای مرکزی جمعیت قرآنی استان تهران تأکید کرد: او اذان را به عنوان شعاری در نظر داشت که افراد با شنیدن آن برای ایستادن به سوی قبله و ادای فریضه نماز آماده می شوند.

یراق بافان اخلاص را در قرائت این اذان بسیار هویدا دانست و عنوان کرد: حاج

حسین صبحدل همه وجودش را برای بیان این اذان گذاشت، او یک انسان امیدوار، صبور و تلاشگر، مخلص، بی ادعا، متواضع و متخلق به صفات و خصلت های نیک اسلامی است و هیچگاه از انتقال دانسته های خود به سایرین و کمک به پیشرفت و موفقیت دیگران دریغ نداشته است.

رئیس شورای مرکزی جمعیت قرآنی استان تهران در ادامه به بیان خاطره ای از استاد صبحدل پرداخت و اظهار کرد: در ابتدای کارم برای برنامه سازی دینی در تلویزیون از راهنمایی و حمایت های

استاد صبحدل استفاده کردم، ایشان همیشه سنگ صبور بود و به من قوت قلب می داد و با آرامش خود نیروی دوباره ای به من می بخشید.

این کارگردان و تهیه کننده برنامه های حوزه دین در جواب به این سؤال که وظیفه شاگردان و صدا و سیما در قبال افرادی مانند استاد حسین صبحدل چیست، با تأسی از کلام امیرالمومنین اظهار کرد: وظیفه شاگرد در برابر استاد را از کلام حضرت علی (ع) وام می گیرم که فرموده اند: هر کس یک کلام به من آموزش دهد مرا برای تمام عمر بنده خود کرده است، افرادی که حرفی از حسین صبحدل یاد گرفته اند باید وظیفه خود را به نحو احسن انجام دهند.

وی در ادامه تصریح کرد: برگزاری همایش، یاد کردن از او، سر زدن و ادای دین به استاد صبحدل حتی در کلام قسمتی از وظیفه شاگردان و صدا و سیما در قبال ایشان است، اما در حوزه فعالیت های استاد صبحدل در رادیو آنچنان که باید از ایشان حمایت نشده است. رئیس شورای مرکزی جمعیت قرآنی استان تهران افزود: بسیاری از آرشیو اصوات قرآنی در رادیو مرهون حسین صبحدل است و وظیفه رسانه ملی و رادیو این است که کارهای استاد را بازنگری کنند و ببینند که او چه کرده و باید در ازای این کارها چه کنند.

یراق بافان:

برگزاری همایش، یاد کردن از او، سر زدن و ادای دین به استاد صبحدل حتی در کلام قسمتی از وظیفه شاگردان و صدا و سیما در قبال ایشان است، اما در حوزه فعالیت های استاد صبحدل در رادیو آنچنان که باید از ایشان حمایت نشده است

رئیس شورای مرکزی جمعیت قرآنی
استان تهران:

فلسفه اصلی اذان در یاد و ذهن استاد بود، او اذان را به عنوان شعاری در نظر داشت که افراد با شنیدن آن برای ایستادن به سوی قبله و ادای فریضه نماز آماده شوند

استاد موسوی بلده:

مقام معظم رهبری اذان صبحدل را «اذان انقلاب» نامیدند

وی یادآور شد: بعد از بازگشت از حج، استاد صبحدل در رادیو فعال شد و همین گروه قرآنی نیز به عنوان اعضای شورای قرآن سازمان اوقاف مشغول به کار شدیم و در رادیو نیز با استاد در ارتباط بودیم و به مناسبت های مختلف در برنامه های قرآنی و مذهبی شرکت می کردیم که استاد صبحدل نیز به ضبط برنامه ها می پرداخت. این استاد قرائت قرآن کریم با اشاره به فعالیت های قرآنی استاد صبحدل در رادیو، گفت: استاد صبحدل در آن زمان مسئولیت بخش مذهبی رادیو را بر عهده داشت و بسیاری از تلاوت های قرآن، اذان ها، مناجات و دعاهای مشهور و جذاب توسط وی در طول دوران فعالیتش در رادیو با صدای اشخاص معروف و معتبر تهیه شده است.

موسوی بلده در ادامه با اشاره به ضبط بسیاری از آرم های انقلابی توسط استاد صبحدل، اظهار کرد: در تهیه بسیاری از آرم های انقلابی به مناسبت های مختلف، گروه های هم خوانی تشکیل می شد و من نیز در تعدادی از آن ها به عنوان تک خوان حضور داشتم که نتیجه آن کارهای ماندگاری بود که در دوران پس از انقلاب به دفعات در صدا و سیما پخش شده است.

این پیشکسوت قرآن کریم تصریح کرد: یکی دیگر از کارهای ماندگار و جالب استاد صبحدل تشکیل کلاس آواز و دعوت از خواننده های مذهبی بود که با آواز و موسیقی ایرانی آشنایی داشتند و استاد «صالح عظیمی» در این کلاس ها موسیقی مقامی تدریس می کرد که افرادی مانند «مختاباد» نیز در آن حضور داشتند.

وی در ادامه با اشاره به ویژگی های شخصیتی استاد صبحدل، یادآوری کرد: استاد صبحدل پدری مهربان بود و روح بسیار لطیفی داشت که همه را به خود جذب می کرد و من این روح لطیف را در کمتر انسانی دیده ام که در نحوه حرف زدن وی نیز آشکار بود و باعث شد تا بسیاری از قاریان، خواننده ها، مناجات خوانان و مداحان را به خود جذب کند و از بین آن ها آثار ماندگاری را ضبط کند.

تعبیر رهبر معظم انقلاب از اذان استاد صبحدل به عنوان اذان انقلاب

این استاد و پیشکسوت قرآن کریم با اشاره به اذان استاد صبحدل، گفت: اذان بسیار معروف استاد صبحدل که از سوی رهبر معظم انقلاب به «اذان انقلاب» تعبیر شده است، مانند خود استاد ضمن این که بسیار قوی گفته شده، در عین حال مانند روح خود استاد لطیف است.

موسوی بلده در باره ویژگی های فنی اذان استاد صبحدل نیز اظهار کرد: اذان استاد صبحدل یک ویژگی خاص دارد و آن حد واسط بودن بین سبک ایرانی و عربی اذان است که من خودم تا به حال در شخص دیگری این سبک از گویش اذان را ندیده ام چرا که اذان ها یا فارسی است مانند اذان مرحوم «مؤذن زاده اردبیلی» و یا مانند بسیاری اذان های معاصر تنها به سبک عربی است.

این استاد قرائت قرآن کریم افزود: ویژگی خاص اذان استاد صبحدل در همین است که نغمات گوشه ها، کشش ها و تحریرها ایرانی است و در عین حال کل اذان عربی است و این اذان که اولین بار در حسینیه ارشاد ضبط شد و پیش از انقلاب در خود حسینیه و مسجدی واقع در خیابان فردوسی پخش می شد که منظور نظر رهبر معظم انقلاب هم همین پخش اذان از مسجد فردوسی بوده است که غیر از صدا و سیما آن زمان بود.

وی در پایان با آرزوی شفا برای استاد صبحدل، تصریح کرد: بعد از انقلاب چند سالی و بابت سلیقه برخی افراد، اذان استاد صبحدل از رادیو پخش نمی شد که در یک جلسه ای که اهالی رادیو با رهبر معظم انقلاب داشتند، رهبری به آن ها گفتند که «من تعجب می کنم چرا اذان صبحدل که اذان انقلاب است از رادیو پخش نمی شود» و همین موضوع باعث شد تا این اذان دوباره از صدا و سیما پخش شود.

گروه فعالیت های قرآنی: عمق تأثیر فعالیت های استاد «صبحدل» در فرهنگ کشور هنوز شناخته نشده است و شاید در آینده این موضوع بیشتر روشن شود که او چه کسی بود و چه کارهایی انجام داد.

سید «محسن موسوی بلده» استاد و پیشکسوت قرآنی در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب و با اشاره به نحوه آشنایی خود با استاد حسین صبحدل، گفت: اولین مرتبه طی جلسات مذهبی حسینیه ارشاد که آن زمان با حضور دکتر «شریعتی» برگزار می شد با شخصی برخورد کردم که اذان می گفت و در مناسبت های مختلف برنامه های دعا و مناجات خوانی اجرا می کرد، او کسی جز استاد صبحدل نبود.

وی افزود: در سال هایی که من ۱۴ الی ۱۵ ساله بودم استاد «خلیل الرحمن» برای برگزاری کلاس های قرآنی از کشور عربستان به حسینیه ارشاد آمده بود، من هم به همراه عده دیگری از قرآن آموزان و علاقه مندان برای شرکت در آزمون ورودی کلاس ها که استاد صبحدل مسئولیت آن را بر عهده داشت، به آن حسینیه رفته بودیم که در پایان با نظر موافق استاد، حدنصاب قبولی را کسب کردم ولی به دلایلی نتوانستم در کلاس ها حاضر شوم.

موسوی بلده با اشاره به همکاری خود با استاد صبحدل در برنامه های قرآنی حسینیه ارشاد، اظهار کرد: بعد از آشنایی بیشتر با استاد، گاه گاهی در برنامه های هم خوانی و غیره با حضور استاد «مولایی» شرکت می کردم تا بعد از انقلاب اسلامی که استاد صبحدل از سوی وزیر وقت ارشاد به عنوان مسئول فعالیت های قرآنی سازمان اوقاف و امور خیریه کشور منصوب شد.

استاد صبحدل اولین متولی فعالیت های قرآنی در سازمان اوقاف

این استاد و پیشکسوت قرآن کریم تصریح کرد: اولین فردی که پس از انقلاب اسلامی در سازمان اوقاف و امور خیریه کشور اقدام به راه اندازی فعالیت های قرآنی کرد، استاد صبحدل بود و اولین حرکت عمده آن نیز حج فعالان قرآنی در سال های اول انقلاب با هماهنگی و تلاش های استاد صبحدل که طی آن تعدادی از قاریان قرآن از جمله، استادان «سلیمی، مرحوم اربابی، سید محسن خدام حسینی، مرحوم محمد غفاری و خود من» به صورت یک گروه قرآنی به مکه مکرمه اعزام شدیم.

فروزان، قاری بین‌المللی:

اذان قبل از انقلاب «صبحدل» بهترین اذان ایرانی است

بسیار کمرنگ است و این اصرارها در شرایطی صورت می‌گرفت که ۱۵ سال از اجرای اذان قبل از انقلاب استاد صبحدل گذشته بود و استاد از شرایط صوتی مناسبی برخوردار نبود و همین امر موجب شد که گیرایی اذان بعد از انقلاب از نظر صوت و لحن قابل قیاس با اذان قبل از انقلاب ایشان نباشد.

این داور مسابقات قرآن اوقاف در سال‌های گذشته تصریح کرد: استاد صبحدل اذان قبل از انقلاب را فی‌البداهه اجرا کرد و این اذان زمانی اتفاق افتاد که استاد در حال و هوای خاص معنوی بود به همین دلیل به سازمان صدا و سیما توصیه می‌کنم به جای اذان بعد از انقلاب استاد صبحدل که دارای تعدادی اشکالات تجویدی است اذان قبل از انقلاب ایشان را پخش کنند چرا که از هر لحاظ بر اذان بعد از انقلاب از لحاظ قوت، خلاقیت، گیرایی و سبک برتری دارد و از هر نظر یک اذان ایرانی و استثنایی است. این استاد قرآنی درباره عمده شهرت استاد صبحدل اظهار کرد: عمده شهرت و قسمت اعظم محبوبیت ایشان به دلیل نواندیشی، آگاهی و داشتن درک بالا از موضوعات مذهبی است، همچنین اذان بسیار زیبای قبل از انقلاب استاد صبحدل و آشنایی بسیار دقیق و عمیق وی با صوت و لحن قرآن کریم از جمله مواردی است که باعث شهرت ایشان شده است.

این قاری قرآن درباره وظایف سازمان‌ها و نهادهای قرآنی، همکاران و

گروه فعالیت‌های قرآنی: اذان قبل از انقلاب استاد «صبحدل» از لحاظ صوتی و لحنی بهترین اذان ایرانی است.

«هادی فروزان» نفر دوم رشته قرائت مسابقات بین‌المللی قرآن لیبی در سال ۱۳۶۱ در گفت‌وگو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب اظهار کرد: اذان استاد صبحدل زیباترین اذان ایرانی است چرا که هم دارای صوت و لحن زیبا و هم سبک منحصر به فرد و بدون تقلید است.

وی در ادامه افزود: استاد صبحدل با ابتکار و خلاقیت و به دور از تقلید از تلاوت مودنان دیگر و برخلاف بسیاری از اذان‌های رایج آن زمان، اذان قبل از انقلاب را اجرا کرده و متأسفانه بعد از پیروزی انقلاب بسیاری از دوستان با اصرار فراوان و بدون لزوم از استاد خواهان اجرای دوباره اذان شدند.

نفر اول مسابقات اوقاف در سال‌های ۵۲ و ۵۵ یادآور شد: این اصرارها فقط به خاطر اینکه استاد در اذان قبل از

انقلاب در قرائت حروف «بر» در کلمه الله اکبر کشش اضافه داشته و کمی خارج از تجوید عمل کرده است، بود در حالی که این موضوع

«هادی فروزان»:

اذان استاد صبحدل زیباترین اذان ایرانی است چرا که هم دارای صوت و لحن زیبا و هم سبک منحصر به فرد بوده و با ابتکار و خلاقیت و به دور از تقلید از مودنان دیگر و برخلاف بسیاری از اذان‌های رایج آن زمان، اذان قبل از انقلاب را اجرا کرده است

دوستان در قبال استاد صبحدل گفت: قدرشناسی لازم از استاد صبحدل صورت نگرفته است چرا که استاد از توانمندی بالا، تشخیص و شناخت درست، احساس مسئولیت فراوان و اخلاص برخوردار بود و سازمان‌ها می‌توانستند از این همه توانایی استاد صبحدل جهت نظم و سازمان دهی و انسجام

امور قرآنی بهره گیرند و این امور را که الان دچار بی‌نظمی و از هم گسیختگی است، سامان دهند. وی در ادامه افزود: همان طور که استاد صبحدل صادقانه به سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی خدمت و از جان و دل برای این سازمان فعالیت و برنامه‌های مختلف مذهبی تهیه و تولید کرده است بنابراین این سازمان به همان صورت باید از زحمات استاد صبحدل قدردانی کند.

وی درباره ویژگی‌های شخصیتی استاد صبحدل افزود: استاد صبحدل فردی با ذوق و سلیقه، نواندیش، آزاد اندیش، با خلوص، بسیار بشاش و خوشرو است و همیشه چهره‌ای خندان، شاد و متبسم دارد و به قدری گیرا و جالب صحبت می‌کرد که دوستان و مصاحبان را شیفته خود می‌کرد و در مجموع شناخت جامع الاطرافی از جامعه خود و شناخت عمیقی نیز از قرآن و اسلام دارد.

فروزان یادآور شد: به نظر من استاد صبحدل صرفاً یک خواننده مذهبی یا موذن نبود بلکه به موضوعات مختلف در زمینه‌های عرفانی، قرآنی، اجتماعی و غیره آشنایی و اشراف داشت و به‌طور شایسته می‌توانست بر جامعه تأثیر مثبت و بهینه‌ای بگذارد اما متأسفانه از توانمندی‌های استاد به‌طور شایسته و

قاری بین‌المللی قرآن کریم:

قدرشناسی لازم از استاد صبحدل صورت نگرفت چرا که استاد از توانمندی‌های بالا، تشخیص و شناخت درست، احساس مسئولیت فراوان و اخلاص برخوردار بود و سازمان‌ها می‌توانستند از این همه توانایی استاد صبحدل جهت نظم و سازمان دهی و انسجام امور قرآنی بهره گیرند و این امور را که الان دچار بی‌نظمی و از هم گسیختگی است، خارج سازند

اصولی بهره گرفته نشد و من همیشه در این باره افسوس می‌خورم. فروزان اظهار کرد: استاد در سطحی بود که مرحوم دکتر شریعتی در پاورقی کتاب «یاد و یادآوران» از استاد با عنوان «دوست عزیز و محبوب حسین صبحدل یاد می‌کند» البته استاد صبحدل خودش را شاگرد او می‌دانست و به حق هم

شاگرد بسیار خوبی برای دکتر بود و از دکتر درس‌های نوآندیشی، آزاداندیشی و خلوص را به خوبی فرا گرفته بود. این داور مسابقات قرآن یادآور شد: استاد صبحدل با صوت و لحن و مفاهیم قرآن کریم نیز آشنا بود و همچنین در رادیو نیز مسئولیت تهیه برنامه‌های مذهبی ویژه اعیاد و سوگواری و مناسبت‌های مختلف مذهبی را برعهده داشت. آواز استاد شجریان با بهره‌گیری از اشعار مثنوی مولانا که در ایام ماه مبارک رمضان قبل از مناجات ربنا پیش پخش می‌شود، تهیه و ضبط این اثر توسط استاد صورت گرفته است و اکثر تلاوت‌های قرآنی، تمام (اغلب) سروده‌ها و سرودهای مذهبی موجود در کشور (صدا و سیما) نیز توسط استاد صبحدل جمع‌آوری و عرضه شده است. فروزان درباره نحوه آشنایی خود با استاد صبحدل تصریح کرد: از سال ۱۳۵۰، ۵۱ در حسینیه ارشاد باهم آشنا شدیم و قبل از برنامه‌های سخنرانی، به تلاوت

آیاتی از قرآن کریم می‌پرداختم و استاد صبحدل قبل از انقلاب در حسینیه ارشاد مسئولیت برنامه‌های مذهبی، شعر و ادب، برنامه‌های قرآنی و مرثیه‌سرایی و مداحی را به عهده داشت.

روح و احساس عارفانه در اذان صبحدل موج می زند

گروه فعالیت های قرآنی: استاد صبحدل با روح و احساس عارفانه و معنوی و در پرده و صوت بالایی اذان را تلاوت کرده و همین مطلب موجب ماندگاری این اثر شده است.

«محمد هادی صلح جو» از قاریان کشوری و گوینده رادیو قرآن در گفت و گو با خبرنگاری قرآنی ایرن (ایکنا) با بیان این مطلب اظهار کرد: اخلاص عمل استاد صبحدل برای خداوند دلیل عمده شهرت استاد است همان طور که حضرت امیرالمومنین (ع) در حدیثی می فرماید: «شما خود را برای خداوند خالص کنید، خداوند هم شما را برای مردم خوب جلوه می دهد» و استاد چنین عمل کرد. وی در ادامه افزود: استاد صبحدل هرگز تمایلی برای مشهور شدن نداشت، این اخلاص موجب محبوبیت ایشان شد و تمام افرادی که ایشان را می شناسند از ایشان به نیکی یاد می کنند. صلح جو یاد آور شد: با هر کس که استاد را می شناسد در باره استاد صبحدل صحبت می کنم، می گویند که همه امورش برای خدا بود و حتی زمانی که متوجه شد بعضی از شرکت کنندگان مسابقات از نمره دهی ایشان ناراحت هستند، دیگر در مسابقات قرآنی به داوری نپرداخت و این نوع رفتار برگرفته از منش و شخصیت استاد صبحدل بود. وی درباره وظایف سازمان ها و مراکز قرآنی در قبال

استادان پیشکسوت قرآنی تصریح کرد: درباره استاد صبحدل الان فقط می توان افسوس خورد زمانی برای ایشان ویژه نامه منتشر می کنند و مراسم تجلیل برپا می کنند که چیزی به خاطر نمی آورد و دچار فراموشی شده و حتی بعضی از مسئولان زمانی به دیدار و عیادت استاد صبحدل رفتند که متأسفانه استاد صبحدل متوجه چیزی نمی شدند البته امیدواریم که حافظه استاد بازگردد.

را تلاوت کرده و همین مطلب موجب ماندگاری این اثر شده و کمتر کسی می تواند در این پرده به تلاوت اذان بپردازد.

صلح جو درباره ویژگی های شخصیتی استاد صبحدل گفت: استاد صبحدل در عین بزرگواری فردی بسیار خاضع و خاشع است، بسیار فروتن و متواضع است و مخلصانه در راه خدا گام برمی داشت و به فعالیت می پرداخت.

وی درباره نحوه آشنایی خود با استاد صبحدل اظهار کرد: آشنائیم با استاد صبحدل به دوران نوجوانی زمانی که مسابقات سراسری قرآن و ویژه دانش آموزان برگزار می شد، باز می گردد این مسابقات دو سال پیاپی در نیشابور برگزار شد و استاد در این سفرها همیشه همراه ما بود و بعد از ۱۰ سال در دارالتحقیق به مناسبت سالگرد ولادت حضرت علی (ع) جشنی برپا بود که در آنجا باز استاد صبحدل را ملاقات کردم.

صلح جو یاد آور شد: استاد صبحدل بعد از اینکه مرا به خاطر آورد به قدری به طور شایسته و خوب با من که بیش از ۱۵ سال نداشتم، برخورد کرد که موجب تعجب من شد در حالی که استاد صبحدل شخصیت بزرگ و معروفی برای همه جامعه قرآنی، مداحی و خوانندگی بود و این نوع رفتار و برخورد همه برگرفته از شخصیت خاضع و فروتن ایشان بود که در کمتر کسی می توان دید.

«محمد هادی صلح جو»
استاد صبحدل هرگز تمایلی برای مشهور شدن یا انعکاس موضوعی از ایشان نبود، این اخلاص موجب محبوبیت ایشان شد و تمام افرادی که ایشان را می شناسند از ایشان به نیکی یاد می کنند؛ یک انسان باید چگونه رفتار یا عمل کند که این همه محبوب دل ها شود

این قاری قرآن کریم درباره ویژگی های اذان استاد صبحدل اظهار کرد: مقام معظم رهبری اذان استاد صبحدل را اذان گلدسته ای نامید؛ استاد صبحدل با روح و احساس عارفانه و معنوی و در پرده و صوت بالایی اذان

ارتفاع صدا و کشش صوت دو ویژگی اذان استاد صبحدل است

گروه فعالیت های قرآنی: اذان ها هر کدام رنگ و بوی خاص خود را دارد ولی اذان استاد «صبحدل» به علت ارتفاع صدا و کشش صوت، به یاد ماندنی و یکی از بهترین اذان های کشور است.

«حسین علی شریف» از پیشکسوتان قرآنی و موزن در گفت و گو با خبرنگاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب گفت: اذان استاد حسین صبحدل یکی از بهترین اذان های کشور است. استاد در این اذان سعی دارند تا با استفاده از لهجه عربی، اذان را قرائت کنند که باعث شده بسیاری از مسائل تجویدی در آن رعایت شود.

استاد صبحدل پیش از انقلاب اسلامی نیز اذان می گفت و من در آن زمان نوارهای وی و سخنرانی دیگر استادان را در مساجد شهر منتشر می کردم تا بعد از انقلاب که استاد وارد رادیو شد و خود باعث شد بسیاری از قاریان و اذان گویان دیگر نیز به رادیو راه پیدا کنند. شریف با اشاره به فعالیت های قرآنی استاد صبحدل در رادیو، اظهار کرد: صداهای زیادی از طریق استاد صبحدل پس از

خوبی داشته است. همچنین علاوه بر حسینیه ارشاد، پیش از انقلاب، در محله مجیدیه تهران نیز کلاس های قرآنی توسط استاد صبحدل برقرار شده بود، همچنین یک گروه سرود با حضور خود من و برادرانم و تعداد دیگری از دوستان از گروه های دیگر تشکیل شد که زیر نظر استادان صبحدل و «حمید شاهنگیان» تمرین می کردیم و روز ورود امام خمینی (ره) در فرودگاه مهرآباد و در حضور امام، نوای معروف «خمینی ای امام» را هم خوانی کردیم. شریف در ادامه با اشاره به وظیفه شاگردان و نهادهای قرآنی در مقابل استاد صبحدل و دیگر استادان قرآنی، گفت: همه ما وظیفه داریم تا اطراف این استاد باشیم و از خود استاد و خانواده وی دل جویی و به مشکلات آن ها تا حد امکان رسیدگی کنیم.

خود من دو مرتبه خدمت استاد رفتم و خوب است شاگردان و مسئولان قرآنی به عیادت وی بروند چرا که استاد صبحدل حق زیادی بر گردن همه دارند و محافل بسیاری از وجود وی رونق گرفته است که لازم است به همین منظور بزرگداشتی برای استاد صبحدل در نظر گرفته شود.

انقلاب اسلامی در رادیو ضبط شد و نیز همکاری نزدیکی با آقای «صدرزاده» داشته است که باعث شد تعدادی از اذان گویان و قاریان قرآن در آن زمان به مردم معرفی شوند.

این پیشکسوت قرآنی با اشاره به ویژگی های شخصیتی استاد حسین صبحدل، تصریح کرد: وی اخلاق بسیار خوبی داشت و خیلی هم در امور قرآنی فعال بود. در ابتهاج نیز صدای زیبایی داشت به طوری که قبل از انقلاب در حسینیه ارشاد هم فعالیت های

پیشکسوت قرآنی:
در نهایت یک گروه سرود با حضور خود من و برادرانم و تعداد دیگری از دوستان از گروه های دیگر تشکیل شد که زیر نظر استادان صبحدل و «حمید شاهنگیان» تمرین می کردیم و روز ورود امام خمینی (ره) در فرودگاه مهرآباد و در حضور امام نوای معروف «خمینی ای امام» را هم خوانی کردیم

معاون سازمان دارالقرآن:

بی ادعایی و بی توقعی، بارزترین ویژگی اخلاقی استاد «حسین صبحدل» است

گروه فعالیت های قرآنی: خلوص نیت، بی ادعایی و بی توقعی استاد «حسین صبحدل»، از بارزترین ویژگی های اخلاقی و شخصیتی وی است که در تمام دوران فعالیت های استاد دیده می شود.

نیت و بی توقعی وی است و این موضوع، محبتی از سوی دیگران نسبت به استاد ایجاد کرده است و کسانی که استاد صبحدل را از نزدیک می شناسند، روحیه بزرگواری، اخلاق و رفتار وی را می ستایند.

وی در ادامه افزود: استاد صبحدل از ادب خاصی برخوردار است و نسبت به همه افراد حتی کوچک ترها بسیار متواضع و مودب است و این روحیات اخلاقی باعث شده که در جامعه قرآنی به یک نیروی ویژه تبدیل شود. قره شیخ لو اظهار کرد: باید افراد بارز در جامعه قرآنی مانند استاد صبحدل، به یک الگو تبدیل شوند و نگاه فعالان قرآنی برای رضای خدا و به دور از مسائل مادی باشد

چراکه جامعه قرآنی نیازمند تقویت روحیاتی چون روحیه و منش استاد صبحدل است.

مدیرکل ارتباطات و پشتیبانی سازمان دارالقرآن الکریم در پاسخ به این سؤال که وظیفه صداوسیما و شاگردان استاد صبحدل در برابر وی چیست، تأکید کرد: متأسفانه در اثر تکرار، به صورت ناخودآگاه افرادی در رسانه مطرح و در سطح جامعه به الگو تبدیل می شوند که بسیاری از آن ها در حد و اندازه های الگو شدن برای جوانان نیستند و رسانه به افرادی چون استاد صبحدل که سراسر زندگیش قرآنی و نورانی است کمتر می پردازد هرچند که نقش صداوسیما و مطبوعات در

«مهدی قره شیخ لو» معاون ارتباطات و پشتیبانی سازمان دارالقرآن الکریم و قاری بین المللی قرآن، در گفت و گو با خبرنگاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب گفت: آشنایی من با استاد صبحدل به سال ۱۳۶۰ برمی گردد که بیشتر برنامه های مذهبی رادیو توسط استاد صبحدل ساخته می شد و خلوص نیت و پشتکار فراوان وی را به چشم می دیدم که باید این روحیات استاد صبحدل برای جامعه قرآنی به یک الگو تبدیل شود. وی در ادامه با اشاره به اذان استاد صبحدل، تصریح کرد: استاد صبحدل قبل از انقلاب اسلامی یکی از گردانندگان بخش قرآنی حسینیه ارشاد بود و اذان وی نیز یادگار همان فضا است.

قره شیخ لو عنوان کرد: استاد صبحدل در بخش موسیقی و قرائت قرآن صاحب نظر هستند و اذان استاد هم به همین دلیل از لحاظ فنی در حد بسیار بالایی است، قوت و قدرت صدا در اذان شنیده شده از استاد صبحدل مشهود است و در مجموع اذان ایشان از کارهای ماندنی و کم نظیر این سال ها است. معاون ارتباطات و پشتیبانی سازمان دارالقرآن الکریم درباره عمده شهرت استاد صبحدل در جامعه قرآنی تأکید کرد: ریشه تمام شهرت استاد صبحدل در خلوص

الگوسازی صحیح در جامعه محرز است. وی در ادامه افزود: برخی اوقات صداوسیما و مطبوعات به اخباری می پردازند که افراطی است و لزوم چندانی ندارند اما در مباحث قرآنی چنین برنامه هایی دیده نشده و یا کمتر شاهد آن بودیم. این قاری بین المللی در پایان با آرزوی سلامتی برای استاد صبحدل، یادآور شد: استاد صبحدل یکی از چهره های قرآنی ماندگار جامعه قرآنی است که سازمان دارالقرآن نیز قصد تجلیل و تکریم از زحمات و فعالیت های وی را در ۲۴ بهمن ماه در سالن «شیخ صدوق» آستانه عبدالعظیم حسنی (ع) دارد.

سید «حسین موسوی»:

دیدگاه های استاد صبحدل راه گشای بسیاری از مشکلات جامعه قرآنی بود

چند سالی است که از نظرات ایشان بی بهره شده است چرا که نظرات و پیشنهادات استاد راه گشای بسیاری از مسائل و مشکلات جامعه قرآنی بود و حتی ایده های استاد صبحدل روند جدیدی در برنامه های قرآنی به وجود می آورد. موسوی درباره ویژگی های اذان استاد صبحدل تصریح کرد: اذان استاد صبحدل از ارتفاع بالایی برخوردار است و من بین مؤذنین ایرانی ارتفاع صوتی همانند اذان ایشان ندیده ام. هر وقت به اذان استاد صبحدل گوش می دهم و در باره آن فکر می کنم بسیار متاثر می شوم چرا که به معنای واقعی اذان است.

وی درباره ویژگی های شخصیتی استاد صبحدل اظهار کرد: استاد دلسوز، فعال، با تقوا، کم حرف، مهربان، گرم، بشاش و با محبت بود و متأسفانه در جریان امور قرآنی ما او را زود از دست دادیم.

موسوی در پایان گفت: استاد صبحدل انقلابی عمل می کرد و در رشته قرائت قرآن کریم اهل فن بود و هرگاه قاری قرآن کریم در حضور او به تلاوت قرآن کریم می پرداخت استاد علاوه بر ارائه نکات مهم به تشویق فرد نیز می پرداخت و این از خصوصیات مثبت و والای استاد صبحدل بود.

گروه فعالیت های قرآنی: دیدگاه های استاد صبحدل راه گشای بسیاری از مشکلات جامعه قرآنی بود اما متأسفانه جامعه قرآنی زود هنگام از خدمات ایشان بی بهره شد. سید «حسین موسوی» از قاریان بین المللی قرآن کریم در گفت و گو با خبرنگاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب اظهار کرد: استاد صبحدل مسئول تهیه و ضبط برنامه های مذهبی رادیو بود و استاد با ضبط و تهیه برنامه های مذهبی خوب تاثیر بهینه و شایسته ای بر فرهنگ به ویژه فرهنگ قرآنی و مذهبی کشور گذاشت.

این قاری بین المللی قرآن کریم یادآور شد: استاد صبحدل به تکنیک ها و فنون موسیقی و موضوعات قرآنی آشنا بودند و بسیاری از آثار قرآنی و مذهبی از قبیل تلاوت های مختلف قرآنی، مداحی ها و آثار مناسبتی مانند اعیاد و سوگواری ها را جمع آوری و عرضه کرد.

وی در ادامه افزود: استاد صبحدل که از اعضای شورای دارالقرآن سازمان تبلیغات بود دارای ایده ها و دیدگاه های خاص و ویژه قرآنی بود که بر امور قرآنی تاثیر مثبتی داشت و اهالی قرآن از نقطه نظرات ایشان بسیار بهره مند می شدند. این استاد قرآنی گفت: جامعه قرآنی متأسفانه به علت بیماری استاد صبحدل

اذان صبحدل اذانی اثرگذار، زیبا و محزون است

حس و حال خاصی داشته باشد و اطمینان دارم ایشان نیز قبل از گفتن اذان، این نغمه زیبا در ابتدا بر روی خودش اثر گذاشته و در بطن او حک شده بود و به مرور زمان بالفعل و به یک اذان و اثر جاودانه تبدیل شده است.

این قاری بین المللی با اشاره به این شعر که «سخنی کز دل برآید لاجرم بر دل نشیند»، بیان کرد: اگر فضای دل و روح فرد با هم برابری نداشته باشد به طور حتم اجرای آن هم بر دل شنونده تأثیری نخواهد گذاشت، ولی مطمئناً دل و فکر استاد صبحدل با هم ترکیب شده بود و منجر به تولید این اذان شد. فروغی در ادامه افزود: انسان اگر در مسیر صحیح گام بردارد، در هر کاری پیشرفت می‌کند و حسین صبحدل نیز به واسطه حرکت در راه درست به این درجه از تأثیرگذاری دست یافته است.

وی در پاسخ به این سؤال که از نظر تخصصی ویژگی‌های اذان استاد را چگونه برمی‌شمرد، بیان کرد: به اعتقاد من اگر انسان مسیر حنجره خود را که راه قرآن و ادعیه است با دروغ و غیبت و دیگر اعمال زشت گل آلود نکند مسلماً از افراد تأثیرگذار خواهد بود، شک نکنید که اگر قاری تلاوتش اثرگذار است، خودش نیز در زندگی الگو خواهد بود. فروغی در پایان لحن استاد صبحدل را اندوهناک دانست و گفت: نغمه ایشان بسیار اندوهناک و به همان شکل است که در روایات بر تلاوت محزون آیات قرآن تأکید شده است.

خداوند توانسته این اثر جاودان را بر جای بگذارد. وی با اشاره به این مطلب که افتخار آشنایی با ایشان را از نزدیک نداشته‌ام، اظهار کرد: سالیان پیش صدای استاد صبحدل در نزدیکی اذان صبح همراه با بارش باران، تصویری را در ذهن من ساخت و اثری بر من گذاشت که با گذشت نزدیک به ۱۵ سال از آن تاریخ همچنان آن نغمه و فضا در ذهن من بر جای مانده است.

این قاری برجسته قرآن کریم با اشاره به این نکته که صدای خوب از نعمت‌های خداوند است، تصریح کرد: این اذان به قدری اثرگذار، زیبا و قوی و مورد علاقه من است که با وجود اذان‌های بسیار زیبا با ضبط این اذان هر روز با صدای این اذان برای اقامه نماز آماده می‌شوم. وی با اشاره به حضور بسیاری از استادان به عنوان شاگرد در محضر استاد صبحدل تأکید کرد: برای بیان این نغمات فرد باید

فروغی:

سالیان پیش صدای استاد صبحدل در نزدیکی اذان صبح همراه با بارش باران تصویری را در ذهن من ساخت و اثری بر من گذاشت که با گذشت نزدیک به ۱۵ سال از آن تاریخ همچنان آن نغمه و فضا در ذهن من بر جای مانده است.

گروه فعالیت‌های قرآنی: اذان استاد صبحدل اذانی اثرگذار، زیبا، قوی و مورد علاقه من است، این اذان دارای نغمه‌ای بسیار آندوهناک و بیانگر عنایت و لطف خداوند به ایشان است.

«محمدجواد فروغی» قاری برجسته قرآن کریم در گفت‌وگو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب گفت: ماندگاری و اثرگذاری اذان استاد صبحدل به واسطه ارتباطی است که با خدا ایجاد کرده است و به این طریق با عنایت و لطف

محمدزاده، قاری بین‌المللی:

اذان استاد «صبحدل» با حالت ندا، امری و خبری است

شنونده‌ای را به خود جذب می‌کند. وی افزود: استاد صبحدل در اذان خود به نوعی الفاظ را ادا می‌کند که شنونده موضوع بشتابید به سوی نماز و یا کار خیر را به طور کامل درک کند و تمام این موضوعات در کنار صدای خوب باعث شده تا اذان وی به عنوان یکی از شاخص‌ترین اذان‌های معاصر شناخته شود. محمدزاده با اشاره به نحوه آشنایی خود با استاد حسین صبحدل، اظهار کرد: در سال‌های قبل از انقلاب اسلامی استاد مولایی به همراه هیئت و شاگردان خود برای چند هفته به مشهد می‌آمدند و جلسه قرآن خود را در حسینیه خیاط‌ها و مسجد کرامت برگزار می‌کردند، بعد از مدتی در

محمدزاده، قاری بین‌المللی:

استاد صبحدل در اذان خود به نوعی الفاظ را ادا می‌کند که شنونده موضوع بشتابید به سوی نماز و یا کار خیر را به طور کامل درک کند و تمام این موضوعات در کنار صدای خوب باعث شده تا اذان وی به عنوان یکی از شاخص‌ترین اذان‌های معاصر شناخته شود

اذان خود انتخاب کرده به قدری تأثیرگذار است که هر

گروه فعالیت‌های قرآنی: اذان استاد «حسین صبحدل» با حالت ندا، امری و خبری است که باعث شده یکی از تأثیرگذارترین اذان‌های معاصر در ذهن شنوندگان باشد.

«کاظم محمدزاده» قاری بین‌المللی قرآن کریم، در گفت‌وگو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب گفت: من به عنوان داور صوت قرآن کریم اعتقاد دارم اذان باید یک حالت ندا، امری و خبررسانی داشته باشد در صورتی که اذان‌های فعلی که تلاوت می‌شود بسیار آرام است ولی دستگاهی که استاد صبحدل برای

۲۶

اخبار

ویرایش: سیدرضا حسینی/صبحدل

اخلاق قرآنی استاد صبحدل زبانزد جامعه قرآنی است

گروه فعالیت های قرآنی: با وجود شهرت استاد صبحدل در زمینه اذان و تلاوت قرآن، اخلاق نیکوی ایشان بیشتر جای ارزش گذاری دارد و زبانزد جامعه قرآنی است. «غلامرضا شاه میوه» داور بین المللی قرآن کریم در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب گفت: استاد صبحدل پیشکسوتی است که در زمینه آموزش قرآن، صوت و لحن و آرایه اذان نقش بسزایی داشتند و هر چه می دانستند با گشادگی چهره و صمیمیت در اختیار دیگران قرار می دادند.

وی تصریح کرد: به خاطر دارم استاد شهید مطهری درباره ویژگی اذان استاد صبحدل فرمودند که من به این اذان بسیار علاقه دارم و فضای معنوی و شور بسیار خاصی با شنیدن این اذان در من ایجاد می شود.

شاه میوه، استاد صبحدل را از استادان قدیمی تلاوت قرآن کریم معرفی کرد و افزود: من چندی پیش در مدینه منوره خدمت شیخ «خلیل القاری» شیخ القراء مدینه و یکی از استادان قدیمی تلاوت قرآن که ۳۵ سال قبل یک دوره سه ماهه آشنایی با تجوید و قرائت قرآن کریم را در ایران برگزار کردند رسیدم و جالب بود که در عکس های یادگاری که از آن زمان داشتند مرحوم اربابی و استاد صبحدل به عنوان اولین کسانی که در این کلاس ها شرکت کردند به چشم می خوردند.

این داور بین المللی قرآن با اشاره به این موضوع که استاد صبحدل یکی از اولین کارشناسان در زمینه نغمه های قرآنی رادیو بودند، اظهار کرد: با وجود شهرت استاد

در زمینه اذان و تلاوت قرآن و سال ها ممیزی ایشان در زمینه نغمه های قرآنی در رادیو، اخلاق نیکوی ایشان بیشتر جای ارزش گذاری دارد.

شاه میوه در پاسخ به این پرسش که اذان استاد صبحدل چه ویژگی دارد و در چه دستگاهی اجرا شده است، تأکید کرد: اذان استاد صبحدل از معدود اذان هایی است که با حفظ فضای نغمگی موسیقی ایرانی، ضوابط عربی اجرای اذان را نیز رعایت کرده است، به عنوان مثال اذان مرحوم «مؤذن زاده اردبیلی» تنها فضای ایرانی دارد و با استانداردهای عربی فاصله دارد اما اذان استاد صبحدل در هر دو جنبه موفق بوده است.

این داور بین المللی قرآن استاد صبحدل را یکی از سرمایه های فاخر مملکت

اسلامی معرفی کرد و افزود: اگر با دید دقیق و کارشناسی به استاد صبحدل و افرادی همانند ایشان که در کشور ما کم هم نیستند بنگریم موظف به تقدیر شایسته از این قشر می شویم، در کشوری که از صدها هنرمند در زمینه های تئاتر، موسیقی و... طی سال تقدیر و تشکر می شود جا دارد چهره های مذهبی که در زمینه موسیقی قرآن و اذان فعال هستند به نحو شایسته ای تقدیر شود. وی در پایان یادآور شد: وظیفه صداوسیما و شاگردان افرادی چون استاد صبحدل که از فعالان قرآنی و پیشکسوتان امر آموزش قرآن کریم و تلاوت هستند بسیار خطیر است و باید همواره یاد

داور بین المللی قرآن کریم:

استاد صبحدل یکی از اولین کارشناسان مذهبی مربوط به نغمه های قرآنی رادیو بودند، با وجود شهرت ایشان در زمینه اذان و تلاوت قرآن و سال ها ممیزی ایشان در رادیو، اخلاق نیکوی ایشان بیشتر جای ارزش گذاری دارد.

و خاطر آن را گرامی داشت.

همین جلسات بود که با استاد صبحدل آشنا شدم. این قاری بین المللی قرآن کریم تصریح کرد: زمانی که من نوجوان بودم استاد صبحدل فعالیت های قرآنی انجام می داد و به یاد دارم که همیشه چهره متبسم و مهربانی داشت و چشم های وی یک نگاه با محبت و مهربانی داشت که این احساس را به دیگران نیز منتقل می کرد و باعث می شد همیشه از دیدن وی خوشحال شوم.

وی یادآور شد: گاهی که برای شرکت در جلسات قرآنی به تهران می رفتم استاد صبحدل با محبت خاص خود پیگیر وضع اسکان ما بود و حتی بسیاری از قاریان و فعالان قرآنی را برای اسکان به منزل خود دعوت می کرد که چند مرتبه نیز من به منزل وی رفته بودم.

محمدزاده با اشاره به اخلاق قرآنی استاد صبحدل،

گفت: استاد صبحدل به طور واقعی یک استاد اخلاق قرآنی بود و در برخوردهای وی با دیگر افراد کمتر دیدم که منفی باشد و به همین جهت علاقه وافر به این استاد در اذهان شاگردان و همکاران وی ایجاد شده است.

این قاری بین المللی قرآن کریم درباره همکاری خود با استاد صبحدل، اظهار کرد: زمانی که استاد صبحدل در رادیو فعالیت می کرد من به عنوان قاری در برخی برنامه ها حضور پیدا می کردم که استاد صبحدل در استودیوی ضبط و از پشت شیشه در اجرای صحیح کار به من کمک و برخی نکات را گوش زد می کرد، همچنین ایرادات کار را می گرفت.

وی با اشاره به وظیفه شاگردان، مسئولان و همکاران استاد صبحدل در قبال این استاد قرآنی، تصریح کرد:

هر مسلمانی وظیفه دارد به نیازهای دیگر مسلمانان توجه کند و در کشور ما متأسفانه به برخی افرادی که مقام های بین المللی و فعالیت های مهمی داشته اند توجه لازم نمی شود در صورتی که بسیاری از ورزشکاران و هنرمندان با مقام های کم اهمیت تر از منافع بالایی برخوردار می شوند.

محمدزاده در پایان یادآور شد: مانند استاد صبحدل در کشور فراوان نیستند که به این تعداد اندک هم رسیدگی نشود و سازمان های متولی برنامه های قرآنی می توانند بخشی از بودجه های خود را به این استادان اختصاص دهند، به آن ها سرکشی کنند و احوال آن ها را جویا شوند.

شهرت صبحدل نه به خاطر اذانش بلکه به علت شخصیت والای اوست

خلوص، بی‌ریایی، ادب، اخلاق حسنه، تقوا و در یک عبارت یک مسلمان آگاه و یک روشنفکر مذهبی از ویژگی‌های این استاد بارز و برجسته است. او یک مسلمان و شیعه به معنای واقعی است و از هر حیث وارسته و دارای همه صفات عالیه است، وی با افرادی مانند استاد مطهری، دکتر شریعتی همدم بود و حتی در یک مجلس در محضر حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، ایشان فرمودند: اذان باید گلدسته‌ای باشد و رو به حسین صبحدل فرمودند، اذان شما گلدسته‌ای است! حسن زاده با اشاره به شخصیت وارسته بلال حبشی در زمان پیامبر (ص) اظهار کرد: بلال به خاطر این که موذن بود، بلال نشد و سلمان فارسی نیز به این دلیل که همنشین پیامبر (ص) بود جزء اهل بیت پیامبر قلمداد نشد، بلکه خصوصیت و وارستگی‌های آن‌ها موجب این امر شد، استاد صبحدل راهم اذان او معروف نکرد. بلکه شخصیت باطنی صبحدل، او را وارسته و معروف کرد و گرنه خیلی‌ها اذان گفتند و معروف نشدند. وی در جواب این سؤال که وظیفه شاگردان استاد صبحدل و صدا و سیما در قبال ایشان چیست، گفت: همه شاگردان ایشان به این شاگردی افتخار می‌کنند، برگزاری تکریم و تجلیل از این شخصیت از گام‌های زیبایی است که برداشته شده ولی حیف که تمام این قدردانی‌ها زمانی به عمل آمد که استاد چیزی را به یاد نمی‌آورد. حسن زاده به بیان خاطرهای با حضور استاد صبحدل در جبهه‌های جنگ علیه باطل پرداخت و بیان کرد: همه زندگی من با استاد خاطره است زمانی که در جبهه بودیم برنامه‌های جالبی برای ایجاد روحیه در رزمندگان برپا می‌کردیم که صفای وصف ناپذیری را ایجاد می‌کرد. وی ورود حاج حسین صبحدل به بحث اذان را مربوط به برگزاری کلاس‌های قرآنی او دانست و اظهار کرد: اذان او و موذن زاده‌اردبیلی منحصر به فرد بود و این به این دلیل بود که برای تلاوت اذان روش و سبک خودشان را داشتند. وی در پایان به ایجاد تزکیه در استاد قبل از تکیه به علوم اشاره و عنوان کرد: ایشان با تأسی به این آیه قرآن که می‌فرماید «و یزکیهم و یعلمهم الكتاب و الحکمه...» ابتدا به تزکیه درونشان پرداختند و کاش تمام قاریان، خوانندگان مذهبی، مداحان، قاریان و موذنان نیز به این امر توجه کنند.

گروه فعالیت‌های قرآنی: استاد صبحدل به دنیا به چشم مزرعه‌ای برای آخرت نگاه می‌کند و علت شهرت آن بیش از آنکه به واسطه اذانش باشد به علت شخصیت والای اخلاقی او است. «محسن حسن زاده» تهیه‌کننده برنامه‌های رادیویی و از همکاران استاد صبحدل در گفت‌وگو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب اظهار کرد: زمان آشنایی من با حسین صبحدل به سال ۱۳۶۱ بازمی‌گردد که همکاریم را در قسمت معارف رادیو در میدان ۱۵ خرداد با استاد صبحدل آغاز کردم و به مدت ۲۴ سال تا زمان بازنشستگی استاد با او ادامه دادم.

حسن زاده، اذان استاد صبحدل را معیاری برای شناسایی انقلابیون در زمان قبل از انقلاب برشمرد و افزود: در زمان طاغوت دانشجویان و انقلابیون مذهبی با اذان استاد مشخص می‌شدند و با پخش این اذان در هنگام اقامه نماز مخالفت خود را علیه رژیم اعلام می‌کردند.

این تهیه‌کننده با اشاره به حضور صبحدل در جلسات محرمانه انقلابی بیان کرد: در یک مقطع زمانی که سید احمد خمینی از نجف به تهران آمده بود، حسین صبحدل ایشان را در جلسات قرآنی همراهی می‌کردند.

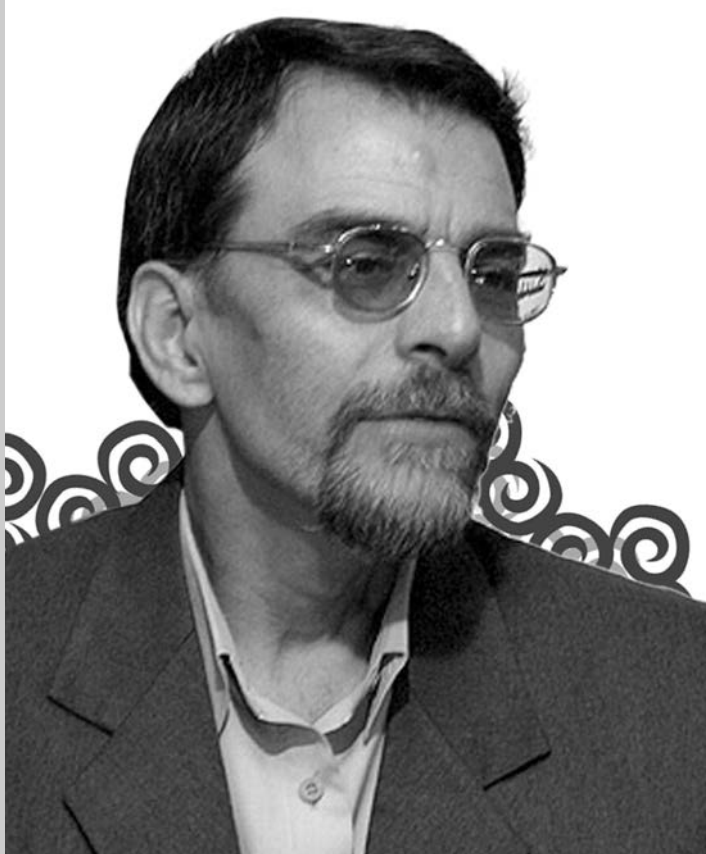
وی به همکاری تنگاتنگ استاد صبحدل و شاهنگیان در تولید و تهیه سرودهای انقلابی اشاره و تصریح کرد: سرود معروف «خمینی‌ای امام» را در زمان حضور شاه در مملکت تهیه کردند، همچنین فعالیت‌هایی که ما به صورت دو نفره و با کیفیت بالا انجام می‌دادیم در حال حاضر با یک گروه ۴۰ نفری انجام می‌شود.

حسن زاده در ادامه عنوان کرد: برنامه‌هایی مثل؛ «تا به سرچشمه نور»، «مثنوی»، «جرعه‌ای از چشمه سار حکمت مولاعلی (ع)» که مربوط به تفسیر نهج البلاغه بود، «ادعیه برنامه‌های مناسبتی ویژه و فیات و جشن‌ها»، «برنامه‌های سحر و افطار ماه مبارک رمضان» و ادعیه به ویژه دعای کمیل از جمله برنامه‌هایی است که در این مدت در رادیو تولید کردیم. این همکار استاد صبحدل درباره ویژگی‌های شخصیتی صبحدل عنوان کرد:

بهر روز یاریگل:

صبحدل از جهت صدا و نغمات منحصر به فرد است

گروه فعالیت‌های قرآنی: اذان استاد صبحدل از نظر صدا و نغمات اذان منحصر به فردی است و مقام معظم رهبری آن را اذان گلدسته ای نامیده اند. «بهر روز یاریگل» استاد، داور و قاری بین المللی قرآن کریم در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) بیان این مطلب اظهار کرد: اذان استاد صبحدل اذان بسیار بسیار زیبایی است به گونه ای که آیت الله خامنه ای، مقام معظم رهبری درباره این اذان فرموده اند: «اذان استاد صبحدل یک اذان گلدسته ای است» و این تعریف و تعبیر بسیار زیبایی از اذان استاد صبحدل است که توسط مقام معظم رهبری صورت گرفته است.

این قاری بین المللی قرآن کریم یادآور شد: استاد صبحدل در زمان فعالیتش علاوه بر اینکه اذان بی نظیری تلاوت کردند بسیاری از موزنان را برای قرائت اذان راهنمایی می کرد و حتی جهت ضبط اذان آن هادر رادیو به سعی و تلاش می پرداخت. وی در ادامه افزود: در داوری بعضی از مسابقات قرآنی در کنار هم بودیم و استاد صبحدل داوری رشته های اذان و قرائت قرآن کریم را به عهده می گرفت چرا که در رشته های صوت و لحن دارای تخصص و تبحر بود و متأسفانه کم کم دچار فراموشی شد و این موضوع فعالیت ایشان را

سخت کرد و حدود پنج سال است که بیماریش حاد شده و دیگر کسی را به خاطر نمی آورد. یاریگل درباره دلایل عمده شهرت استاد صبحدل افزود: مسئولیت تهیه برنامه های مذهبی، ساخت ویژه برنامه و قطعاتی با بهره گیری از ادعیه برای ماه محرم و ماه مبارک رمضان و همچنین تمام دعاهای افطار و سحر توسط استاد صبحدل در رادیو (زمانی که در میدان ارگ پانزده خرداد واقع بود) انجام می شد.

وی یادآور شد: همچنین تلاوت اذان منحصر به فردش و برپایی جلسات قرآنی از جمله دلایل شهرت استاد صبحدل است و علاوه بر این مطالب، استاد سابقه مبارزات انقلابی نیز دارد و بسیاری از برنامه های مذهبی حسینیه ارشاد در زمان پیروزی انقلاب اسلامی همزمان با دوران فعالیت ها و مبارزات استاد مطهری و دکتر شریعتی توسط استاد صبحدل تهیه شد. یاریگل درباره آشنایی خود با استاد صبحدل گفت: استاد صبحدل از سال ۱۳۶۱ تا سال های ۶۹۶۸ در شورای قرآن دارالقرآن سازمان تبلیغات اسلامی عضو بود و به فعالیت می پرداخت و در آن سال ها استاد صبحدل، به همراه بسیاری از استادان برجسته قرآنی و من که از اعضای قرآنی این شورا بودیم، حضوری پررنگ و فعال داشتند و در این شورا از نظرات استاد که فردی صاحب نظر بود بسیار بهره برده می شد. وی درباره وظیفه سازمان ها و همکاران و دوستان در قبال استادانی همچون استاد صبحدل گفت: سازمان ها و بزرگان باید استادانی را که در زمینه برنامه ها و امور قرآنی فعالیت داشته اند به طور مستمر مورد حمایت و پشتیبانی قرار دهند.

شاگرد استاد صبحدل: ماندگاری اذان صبحدل ناشی از ارتباط او با معبود است

به من گفت: «ما حالا حالاها با هم کار داریم» و این جمله او را هرگز فراموش نکرده‌ام و بعد از آن هم واقعا همین موضوع اتفاق افتاد و بعد از بیماری ایشان من به اداره جلسات وی پرداخته‌ام.

آبایی درباره ویژگی های اذان استاد اظهار کرد: به اعتقاد بنده یکی از اذان های ماندگار ایرانی، اذان استاد صبحدل است چرا که بسیار تاثیرگذار بوده است. دلایل عمده ماندگاری یک اذان به حالات روحی و ارتباط خود فرد با معبودش باز می گردد و همین مطلب در اذان استاد صبحدل بسیار مشهود است و عمده ترین دلیل ماندگاری اذان استاد صبحدل همین موضوع است.

وی در پایان درباره وظایف سازمان های قرآنی و اطرافیان استنادی چون صبحدل گفت: وظیفه سازمان های قرآنی و اطرافیان در برابر استنادی چون صبحدل که در زمینه های مختلف دارای تخصص هستند، حمایت و پشتیبانی از آنها است و باید زحمات آنها منعکس شود چرا که استاد صبحدل درباره موسیقی این مملکت که مورد قبول و پذیرش دین است بسیار زحمت کشیده و به ویژه سازمان صدا و سیما باید استاد صبحدل را حمایت کند.

این استاد قرآنی تصریح کرد: استاد صبحدل در جلسات قرآنی رشته های لحن و نغمات قرآنی را با دقت و حوصله بسیار به قرآن آموزان آموزش می داد و در بخش داوری نیز به داوری مسابقات بین المللی در رشته لحن می پرداخت و متاسفانه در اواخر سال های فعالیتش به دلیل بیماری فراموشی از داوری کنار کشیدند. به اعتقاد بنده یکی از اذان های ماندگار ایرانی، اذان استاد صبحدل است چرا که بسیار تاثیرگذار بوده است. دلایل عمده ماندگاری یک اذان به حالات روحی و ارتباط خود فرد با معبودش باز می گردد و همین مطلب در اذان استاد صبحدل بسیار مشهود است و عمده ترین دلیل ماندگاری اذان استاد صبحدل همین موضوع است.

مدیرکل دفتر ارزیابی عملکرد و پاسخ گویی به شکایات شرکت ارتباطات سیار (همراه اول)، درباره آشنایی خود با استاد صبحدل گفت: در سال ۱۳۶۴ در جلسات قرآنی استاد سیف که به صورت هفتگی برگزار می شد، شرکت می کردم و استاد صبحدل که برای داوری آزمونیه که در این جلسه برپا شده بود آمده بودند، من نسبت به امتیازی که ایشان به من دادا اعتراض کردم و استاد

گروه فعالیت های قرآنی: دلایل عمده ماندگاری یک اذان به حالات روحی و ارتباط خود فرد با معبودش باز می گردد و همین مطلب در اذان استاد صبحدل بسیار مشهود است.

«محمد آبایی»، مدرس و قاری قرآن کریم در گفت و گو با خبرنگاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب اظهار کرد: سطح علم ایشان در شناخت موسیقی عربی و فارسی بسیار عالی و برجسته بود اما با این وجود هم با تمام تواضع و فروتنی آن را به دانش آموزان آموزش می داد و نقاط ضعف و قوتشان را به آن ها گوشزد می کرد.

آبایی درباره ویژگی های شخصیتی استاد صبحدل یادآور شد: هرگز از استاد صبحدل در هیچ موردی شاهد رفتار ناشایستی نبودم. همیشه خندان و با روی گشاده برخورد می کردند و هرگز حالت دافعه نداشتند و برعکس همیشه با حالت جاذبه ای که در ایشان وجود داشت دیگران را به خود جذب می کرد؛ ویژگی های استاد صبحدل همه مثبت است و می توان گفت که یک انسان دارای کمال است.

صبح دل از نگاه هنرمندان

بیش از ۷۰ درصد آرشینو مذهبی صدا و سیما توسط استاد «صبحدل» شکل گرفته است

وقت ها حتی نیم ساعت مانده به سحر با پیک موتوری به جام جم ارسال می کردیم و مجموعه این کارها و همکاری ها باعث شد تا آشنایی من با استاد بیشتر و نزدیک تر شود.

این قاری قرآن کریم گفت: برای اوقات اذان ظهر برنامه ای تهیه می کردیم به نام «در سنگر مساجد» که هر روز از یک نفر قاری قرآن برای تلاوت دعوت می شد و روزهایی که قاری به هر دلیلی نمی آمد من خودم در کنار استاد صبحدل قرائت قرآن را برعهده می گرفتم تا اواخر کار من در رادیو که به کار نویسندگی هم مشغول شده بودم و همه این فعالیت ها و پیشرفت ها را از برکات کار با استاد صبحدل و حمایت های وی می دانم.

محمد اصفهانی با اشاره به ویژگی های شخصیتی استاد حسین صبحدل، اظهار کرد: وی انسان متعهدی بود و نسبت به بیت المال حساسیت فراوانی داشت و از نظر مالی تا حد ممکن صرفه جویی می کرد و با وجود اینکه متأسفانه سازمان صدا و سیما از نظر مالی در حد مطلوب به استاد رسیدگی نکرد ولی در هر صورت آقای صبحدل نسبت به خرج منابع مالی رادیو بسیار حساس بود.

این آهنگساز و خواننده با بیان خاطره ای از این عادت استاد صبحدل، تصریح کرد: روزی برای ساخت برنامه در سنگر مساجد مشغول بودیم که به دلایل مختلف ضبط آن برنامه با تأخیر مواجه شد و در نتیجه وقت ناهار شد و تعدادی از راننده ها بودند که من متوجه شدم هیچ یک از آن ها حضور ندارند و زمانی که از آقای صبحدل سوال کردم گفتند: «برای ناهار همه را به چلوکبابی فرستادم» و جالب بود که این کار را با پول خودش انجام داده بود و از بودجه رادیو استفاده نمی کرد.

وی با تأکید بر احساس مسئولیت فراوان استاد صبحدل نسبت به کار، یاد آور شد: زمانی که ایشان در رادیو کار می کرد در واقع به جای چند نفر فعالیت داشت و هم زمان سه تا

چهار برنامه را تهیه می کرد که برنامه های مثنوی، تا به سرچشمه نور، در سنگر مساجد و... از جمله آن ها بودند به طوری که بعد از بازنشستگی چند نفر را جانشین استاد صبحدل کرده بودند و با این حال آن ها نمی توانستند کار را به نحو مطلوب انجام دهند و در نهایت باعث شد تا دوباره از خود استاد دعوت به کار شود. این قاری قرآن کریم گفت: پیش از انقلاب نیز استاد صبحدل در حسینیه

گروه فعالیت های قرآنی: بیش از ۷۰ درصد محتوای آرشینو مذهبی سازمان صدا و سیما توسط استاد «صبحدل» در طول سال ها تلاش وی در این سازمان شکل گرفته است.

دکتر «محمد اصفهانی» آهنگساز و خواننده برجسته کشور در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب گفت: ستون و پایه اصلی آرشینو سازمان صدا و سیما در برنامه های مذهبی و به نوعی بانی اصلی آن پس از انقلاب اسلامی استاد حسین صبحدل است که بیش از ۷۰ درصد ادعیه، آوازهای بدون موسیقی و اذان ها توسط ایشان تهیه و ضبط شده است.

وی افزود: بسیاری از آثار ماندگار مذهبی مانند ربنا استاد «شجریان»، اذان معروف مرحوم استاد «غفاری» و دعای «ابوحمره ثمالی» با اجرای مرحوم استاد «عباس صالحی» توسط استاد صبحدل ضبط شده است که هنوز هم با گذشت سال های بسیار از جمله آثار به یاد ماندنی به شمار می رود.

اصفهانی در ادامه با اشاره به سابقه آشنایی خود با استاد حسین صبحدل، اظهار کرد: اولین مرتبه که با استاد صبحدل آشنا شدم در سال ۱۳۵۱ و در جریان مسابقات قرآن دانش آموزی بود که در مدرسه علوی برگزار می شد و من در آن مسابقات تنها هفت سال داشتم و با قرائت سوره «حمد» مقام برتر را کسب کردم و پس از پایان مسابقات استاد صبحدل در حالی که من ایشان را نمی شناختم دست مرا گرفتند و حین قدم زدن در سالن و حیاط مدرسه، توصیه هایی را درباره صدای من، نکات تجویدی و چگونگی بهره برداری بهتر از صدایم برای قرائت قرآن انجام دادند.

این آهنگساز و خواننده تصریح کرد: در سال های ۱۳۶۶ به بعد با استاد صبحدل و آقایان «محسن حسن زاده و حلی» از دیگر برنامه سازان گروه معارف رادیو آشنا شدم و

خود آقای صبحدل کار برنامه سازی را به من آموزش داد و در کنار وی بسیاری از صداها را ضبط کردم.

محمد اصفهانی:

استاد صبحدل انسان متعهدی بود و نسبت به بیت المال حساسیت فراوانی داشت و از نظر مالی تا حد ممکن صرفه جویی می کرد و با وجود این که متأسفانه سازمان صدا و سیما از نظر مالی در حد مطلوب به استاد رسیدگی نکرد ولی در هر صورت آقای صبحدل نسبت به خرج منابع مالی رادیو بسیار حساس بود

ویرایش: پریا گدکدشت، استاد حسین صبحدل

وی یاد آور شد: چون در آن زمان ردیف های آوازی و موسیقی را فرا گرفته بودم، با هماهنگی استاد صبحدل برخی آوازهای مذهبی را ویرایش و برای پخش در رادیو آماده می کردم که گاهی

گردش دارد و استاد صبحدل نیز در هر دوی این دستگاه ها اذان دارند اما اذان معروف ایشان در دستگاه شور است و تفاوتی که این اذان با دیگر اذان ها دارد در ایرانی بودن اجرای آن به نحوی زیرکانه و استادانه است که به علت آشنایی کامل خود استاد با ردیف های موسیقی و آوازی بوده است. این قاری قرآن کریم در ادامه افزود: با وجود اینکه کلام و لحن اذان استاد عربی است ولی استاد صبحدل اذان را در اوج در مایه شور اجرا کرده است و هر زمان که انسان این اذان را می شنود به یاد ظهر می افتد چون آهنگ و اجرای اذان مانند آفتاب روشن است و این موضوع «ظهر» را در ذهن تداعی می کند.

وی اظهار کرد: البته همین اذان را یک بار دیگر نیز استاد در دستگاه همایون با گردش به آواز شوشتری اجرا کرده که از صدا و سیما هم پخش می شود ولی به اندازه اذانی که در دستگاه شور

است معروف نیست البته وی این اواخر با وجود افزایش سن و بیماری دیابت گاهی هم به اصرار من در مسجد ارک که در کنار ساختمان رادیو بود به زیبایی تمام اذان می گفتند.

این آهنگساز و خواننده با اشاره به وظیفه صدا و سیما، مسئولان و نهادهای قرآنی در برابر استاد صبحدل و دیگر استادان قرآنی، تصریح کرد: اگر عدالت رارعیات کنیم هیچ مشکلی وجود نخواهد داشت و اگر از کسانی که در حال حاضر تلاش زیادی را در فعالیت های قرآنی و مذهبی انجام می دهند تقدیر شود موجب سربلندی مملکت و نظام فرهنگی آن می شود. اصفهانی در پایان یادآور شد: متأسفانه درباره استاد صبحدل کم توجهی شده است و ایشان که الان به علت بیماری خانه نشین شده اند و دوران بازنشستگی را طی می کنند باید خیلی زودتر از این ها مورد تقدیر قرار می گرفتند و این کارها در حال حاضر تنها برای الگوسازی مفید است تا بتواند راهنمای دیگر قرآن آموزان و علاقه مندان به چنین عرصه هایی باشد.

آقای صبحدل در حسینیه ارشاد از سوی استاد مطهری و دکتر شریعتی برای تلاوت قرآن و اذان تشویق می شد و این اذان را یک بار با گام بالاتری در حسینیه ارشاد قبل از انقلاب اجرا کرد و بعد از انقلاب نیز در استودیوی رادیو ضبط کرد.

محمد اصفهانی با اشاره به ساختار اذان استاد صبحدل، تصریح کرد: به استثنای مرحوم «مؤذن زاده اردبیلی» که در دستگاه بیات ترک اذان گفته، اکثر اذان های فعلی در دستگاه های شور یا همایون

ارشاد در کنار مرحوم دکتر «شریعتی» و استاد «مطهری» فعالیت های مذهبی و قرآنی انجام می داد و در واقع به برنامه های سخنرانی در حسینیه رونق می بخشید که از جمله آن ها تلاوت قرآن و اذان بوده است و این ها به دلیل علاقه وی به قرآن بود و کسانی چون مرحوم استاد «علی اربابی» در این عرصه برای او کسوت و احترام خاصی قایل بودند.

اصفهانی افزود: استاد صبحدل بسیار نسبت به مسائل مالی کم توقع بود و با حقوق ناچیزی که از سازمان صدا و سیما می گرفت هیچ وقت گله و شکایت نکرد و کار برنامه سازی مذهبی و قرآنی را با علاقه دنبال می کرد.

این آهنگساز و خواننده درباره نحوه ضبط اذان معروف استاد صبحدل، اظهار کرد: استاد صبحدل و برادرشان هر دو صدای خوبی داشتند و خود استاد معتقد بود صدای برادرش از وی قوی تر است ولی خود

محمد اصفهانی:

پیش از انقلاب نیز استاد صبحدل در حسینیه ارشاد در کنار مرحوم دکتر «شریعتی» و استاد «مطهری» فعالیت های مذهبی و قرآنی انجام می داد و در واقع به برنامه های سخنرانی در حسینیه رونق می بخشید که از جمله آن ها تلاوت قرآن و اذان بوده است و این ها به دلیل علاقه وی به قرآن بود و کسانی چون مرحوم استاد «علی اربابی» در این عرصه برای او کسوت و احترام خاص قایل بودند

چهره‌هایی چون استاد صبحدل باید الگوی جوانان شوند

استاد صبحدل در اوایل انقلاب احساس کرد تهیه مناجاتی که در روزه‌داران حال و هوای معنوی ایجاد کند لازم است به همین دلیل همه ما با گروه «کر» شروع به تمرین کردیم، بارها تلاش کردیم و در نهایت خسته شدیم و برنامه‌ای را که مدنظر استاد صبحدل بود نتوانستیم ارائه کنیم. شاهنگیان در ادامه افزود: در یکی از همان روزها که از تمرین خسته شده بودیم من و استاد صبحدل در راهروی یکی از ساختمان‌های ارگ رادیو قدم می‌زدیم که با استاد شجریان رو به رو شدیم و خوشبختانه استاد شجریان که یک قاری قرآن کریم نیز هست برای اجرای مناجات رینا موافقت کرد و به اجرا پرداخت و این مناجات رینا با تلاش و کوشش استاد صبحدل تهیه شد و سال‌هاست که در ماه‌های مبارک رمضان برای روزه‌داران پخش می‌شود. وی با اشاره به دیگر فعالیت‌های استاد صبحدل گفت: اکثر نواهای دینی - مذهبی و مناجات‌ها توسط استاد صبحدل تهیه شده و مبدع مدیحه سرایی نیز استاد صبحدل بود. من به خاطر دارم نخستین بار بعد از انقلاب که به مکه رفتیم در کنار حرم پیغمبر اکرم (ص) گروهی به رهبری استاد صبحدل آیات قرآن را به صورت کر (گروهی) اجرایی کردند و جمعیت بی شماری اطراف گروه جمع می‌شدند.

این آهنگ ساز اظهار کرد: عرب‌ها بعد از تحمل چند روز دیگر اجازه اجرا به گروه ندادند و گفتند که «صدای شما بلندتر از صدای نبی شده» و گروه تا زمان بازگشت به ایران در مسجدالنبی به اجرا پرداختند و با استقبال چشمگیر حجاج حاضر در مکه روبه‌رو شدند و چنین برنامه‌ای که برای اولین بار در عربستان اجرا شد در واقع استاد صبحدل، مبدع آن بود. وی درباره فعالیت استاد صبحدل در حسینیه ارشاد افزود: از زمانی که حسینیه ارشاد فعالیت خود را آغاز کرد استاد صبحدل با همراهی دیگر دوستان به فعالیت‌های فرهنگی - قرآنی و سیاسی پرداخت و فعالیت‌های او را می‌توان قبل از انقلاب در حسینیه ارشاد و بعد از انقلاب نیز در صدای جمهوری اسلامی معنا کرد.

شاهنگیان تأکید کرد: تمام سرودهای قبل از انقلاب از فعالیت‌های استاد صبحدل است، استاد تنها یاور من در ساختن سرودهای قبل از انقلاب که در زیرزمین حسینیه ارشاد تهیه و ضبط می‌شد، بود و بعد از انقلاب نیز بیش از تصور اینکه از یک مرد کار برآید، فعالیت کرد.

این آهنگ ساز در ادامه گفت: فعالیت‌های قبل از انقلاب استاد صبحدل شامل تهیه سرودهای انقلابی همچون «خمینی‌ای امام، برخیزید ای شهیدان، ۱۷ شهریور، ۱۳ آبان، کارگر، نصر من الله و غیره»، تلاوت اذان و غیره بود.

شاهنگیان یادآور شد: استاد صبحدل این مرد خاموش حاضر، بعد از انقلاب در واحد تولید ارگ (رادیو) به تنهایی کار یک گروه در حوزه معارف رادیو را انجام می‌داد. دانستن موسیقی، تشخیص صدا، اینکه چه شعری و صدایی به چه نوع سبک و موضوعی نزدیک تر است، دقت و سرعت عمل در تشخیص و انتقال نیز، همه و همه از ویژگی‌های خاص استاد صبحدل بود.

وی تصریح کرد: استاد صبحدل با این همه ویژگی، توانمندی و خردمندی به محض اینکه از دایره چشم‌ها خارج شد (در عرض ۱۰، ۱۲ سال) به فراموشی سپرده شد و دیگر کسی از ایشان یاد نکرد و این یک سؤال است که آیا الان با برپایی یک یادبود یا چاپ یک مجله می‌توان تلاش بی‌شائبه و خدمات ارزنده‌ی وی در سال‌های فعالیتش به جمهوری اسلامی را قدر دانست. شاهنگیان در ادامه گفت: در تمام سال‌های قبل و بعد از انقلاب در تمام این مدت حتی یک بار از استاد صبحدل در باره مسائل مادی سخنی نشنیدم و حتی یک بار

گروه فعالیت‌های قرآنی: مسئولان باید قدر کسانی مانند صبحدل را بدانند و از استاد صبحدل برای جوانان الگوسازی کنند چرا که وقتی صبحدل‌ها فراموش شوند پشتوانه فکری جوانان چه خواهد شد.

«حمید شاهنگیان»، آهنگ ساز و یکی از مدیران شرکت سرمایه‌گذاری صنعت نفت در گفت‌وگو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب اظهار کرد: اذان استاد صبحدل به اذان حسینیه ارشاد معروف بود و از خط فکری حسینیه ارشاد بهره برده و همین مطلب در تاثیرگذاری آن بسیار دخیل است.

شاهنگیان درباره اذان استاد صبحدل گفت: هر گلی یک بویی می‌دهد و اذان صبحدل هم در حسینیه ارشاد که کانون ضد حکومت قبل از انقلاب بود، تلاوت شد و رنگ انقلابی داشت. استاد صبحدل که اذان را خوب می‌دانست با صدایی که از اوج و ارتفاع بالایی برخوردار بود به تلاوت پرداخت. وی افزود: زمانی که دکتر اصفهانی بیش از هفت سال نداشت و تازه قرائت قرآن را فرا گرفته بود وقتی استاد صبحدل رادید گفت: «ایشان همان مودنی است که صدایش هنگام تلاوت اذان، به طور مداوم در حال اوج گرفتن است» به عبارتی اذان استاد صبحدل قابل تقلید نبود.

وی با اشاره به تهیه مناجات «رینا» اظهار کرد: مخاطبان علاقه مند به مناجات رینا (ای استاد شجریان) تنها مناجات رینا را می‌شنوند اما نمی‌دانند که این مناجات با چه زحمت و پشتکاری توسط استاد صبحدل تهیه شده است.

«حمید شاهنگیان»:

اذان صبحدل در حسینیه ارشاد که کانون ضد حکومت قبل از انقلاب بود، تلاوت شد و رنگ انقلابی داشت و استاد صبحدل که اذان را خوب می‌دانست با صدایی که از اوج و ارتفاع بالایی برخوردار بود، به تلاوت آن پرداخت به عبارتی اذان استاد صبحدل قابل تقلید نبود

هم در باره دستمزد و مباحث مالی صحبت نکرد، حتی زمانی که با مشکلات مالی هم مواجه می شد و یا به فعالیت می پرداخت از زبان ایشان در این زمینه مطلبی نشنیدم در حال حاضر نیز در منزل ۶۰ متری که از ۴۰ سال پیش داشته، زندگی می کند. شاهنگیان یاد آور شد: مسئولان باید قدر این ارزش ها را بدانند و از استاد صبحدل برای جوانان الگوسازی کنند. وقتی صبحدل هافرآموش شوند پشتوانه فکری جوانان چه خواهد شد؟ و جز تفکرهایی همچون تکفر مادی در جوانان چه چیزی رشد خواهد کرد؟ دلم از اینها می سوزد و واقعا جای سؤال است که مسئولان جمهوری اسلامی برای ارزش هایی همچون استاد صبحدل، چه کردند. وی تصریح کرد: مسئولان برای زندگی صبحدل چه می کنند. می دانم استاد صبحدل و خانواده اش از این موضوع هیچ گله بی ندارند و نخواهند

آهنگ ساز:

استاد صبحدل این مرد خاموش حاضر، بعد از انقلاب در واحد تولید ارگ (رادیو) به تنهایی کار یک گروه در حوزه معارف رادیو را انجام می داد؛ دانستن موسیقی، تشخیص صدا، اینکه چه شعری و صدایی به چه نوع سبک و موضوعی نزدیک تر است، دقت و سرعت عمل در تشخیص و انتقال نیز، همه و همه از ویژگی های خاص استاد صبحدل بود

داشت و آنها هیچ جا و در هیچ شرایطی به شکوه نخواهند پرداخت همانطور که استاد زمانی هم که توانایی صحبت کردن داشت، مطلبی نگفت. وی گفت: ما برای چنین

انسان خدوم و بزرگواری که بدون چشم داشت به تهیه و تولید برنامه های مختلف می پرداخت و زمانی هم که می توانست بخواهد هیچ چیزی نخواست و الان که متأسفانه در بستر بیماری است چه کرده ایم. اطمینان دارم که تهیه کنندگان برنامه های استاد صبحدل، پول و هزینه ساخت برنامه هارا می گرفتند و مبلغ ناچیزی هم به ایشان می دادند چرا که ایشان هرگز درباره مسائل مالی صحبت نمی کرد در حالی که با تمام وجود به تهیه و ساخت برنامه می پرداخت. شاهنگیان در پایان اظهار کرد: این بزرگ مرد خاموش، فردی بسیار شوخ طبع در عین حال جدی بود. استاد صبحدل بسیار صدیق، سالم، بلند طبع و دارای دلی جوان بود و همین موضوعات موجب علاقه مندی و مشتاقی اطرافیانش به او شده بود، استاد همانند پدری مهربان و دلسوز جوانان را راهنمایی می کرد.

جذابیت اذان صبحدل به علت آشنایی او با دستگاه های موسیقی است

گروه فعالیت های قرآنی: استاد صبحدل با موسیقی ایرانی آشنا بود، دستگاه ها و گوشه های موسیقی را به خوبی می شناخت و همین موضوع تاثیر بسیار مطلوبی بر اذان وی گذاشته و آن را جذاب کرده است.

«هادی آرزم» آهنگ ساز و مبتکر اولین گروه هم آوایان اهل البیت (ع) در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب اظهار کرد: استاد صبحدل با موسیقی ایرانی آشنا بود و دستگاه ها و گوشه های موسیقی را به خوبی می شناخت و همین موضوع تاثیر بسیار مطلوبی بر اذان وی گذاشته و موجب جذابیت و گیرایی اذان استاد شده است.

وی اظهار کرد: بسیاری از دعاها همچون دعای جوشن کبیر، دعای نور، دعای فرج و... از ادعیه هایی است که استاد صبحدل اقدام به تهیه و ضبط آن ها کرده است و استاد در اجرای برنامه های قرآنی، تهیه مناجات ها و دعاها، فردی صاحب نظر بود. بسیاری از مداحانی که شاگرد او بودند به شهرت رسیدند ولی استاد به قدری خاضع و خاشع بود که هرگز تمایلی به اینکه به عنوان سازنده مطرح شود، نداشت.

این کارشناس ارشد موسیقی تصریح کرد: مناجات ربنايي که اوایل انقلاب توسط استاد شجریان قرائت شد با نظارت استاد صبحدل تهیه، تنظیم و ضبط شده است و اکثر آثار و مجموعه های استاد به شکل هم آوایی و گروهی در کلاسی که تشکیل داده بود به تمرین می پرداختند و سپس جهت پخش اجرا و تهیه می شد.

آرزم درباره تاثیر آشنایی با استاد صبحدل در فعالیت های خودش گفت: آشنایی من با استاد صبحدل به سال های ۶۲-۶۳ باز می گردد، استاد در گروه معارف رادیو آن زمان در بخش معنوی و

کارشناس ارشد موسیقی:

استاد صبحدل با موسیقی ایران آشنا بود و گوشه ها و دستگاه های موسیقی را به خوبی می شناخت و همین موضوع تاثیر بسیار مطلوبی بر اذان وی گذاشته و موجب جذابیت و گیرایی اذان استاد شده است

مذهبی فعالیت می کرد و کلاس های آموزش گروه های کر و گروه های هم خوانی که بدون ساز به اجرا می پرداختند، تشکیل داده بود. من به اجرای سرود و هم خوانی بدون ساز بسیار علاقه مند و فضای صمیمانه گروه و رفتار شایسته استاد موجب حضور و فعالیت من در گروه معارف رادیو شد.

وی در ادامه افزود: استاد صبحدل زمینه آشنایی با فعالان قرآنی را فراهم کرد و بعد از آشنایی با استاد برای گروه معارف رادیو در بخش برنامه های دینی و مذهبی به آهنگ سازی پرداختم.

آرزم یاد آور شد: استاد صبحدل فردی بسیار پرتلاش بود و بدون چشم داشت به مسائل مالی و مادی، دلسوزانه و با تلاش فراوان به تهیه برنامه ها در رادیو معارف می پرداخت. وی در پایان تاکید کرد: استاد صبحدل زمینه جذب و جلب افراد مستعد و علاقه مند به این نوع برنامه ها را مهیا می کرد و تمام اقدامات و فعالیت هایش را با روی خوش و خندان انجام می داد و به دلیل داشتن معلومات قرآنی و اطلاعات

در زمینه آواز، برنامه هایش جذابیت خاص و ویژه ای داشت.

یادآوری می شود، استاد صبحدل در سال ۱۳۱۰ در تهران به دنیا آمد و کارمند بازنشسته صدا و سیما است. برگزاری جلسات قرآن در مساجد محلات، داوری مسابقات قرآنی استانی و کشوری در رشته صوت و لحن در دهه های ۶۰ و ۷۰، تهیه کنندگی و نویسندگی برنامه های سحر و مناسبت های مذهبی و اذان معروف از جمله یادگارهای ماندگار ایشان است.

عبدالحسین مختاباد:

اذان «صبحدل» ستاره‌ای است که در تاریخ ایران خواهد درخشید

«عبدالحسین مختاباد»

اذان استاد صبحدل یک اذان ایرانی است که از لحاظ بافت ملودی، فراز و فرودهای موسیقایی در آن بسیار کار شده و دارای بار الهامات درونی نیز است چراکه استاد در هر دو بخش دارای تجربه و تخصص بود

کر با استاد صبحدل همکاری داشته است، اظهار کرد: استاد صبحدل اهل ادبیات بود و شعرهای بسیار خوبی را انتخاب یا تهیه می‌کرد و برای مراسم و مناسبت‌های مختلف به ویژه برای ائمه اطهار (ع) و اعیاد به تهیه برنامه می‌پرداخت.

وی در ادامه افزود: استاد صبحدل قاری و داور قرآنی بود و برنامه‌هایی هم که تهیه می‌کرد بیشتر در زمینه‌های مذهبی و مرتبط با پیام‌ها و آموزه‌های قرآنی بود؛ اطلاعات و آگاهی استاد صبحدل در زمینه موسیقی غنی بود و همین موضوع تاثیر عمیق و مثبتی در آثار استاد صبحدل گذاشته بود.

مختاباد درباره نحوه آشنایی خود با استاد صبحدل اظهار کرد: آشنایی من با استاد صبحدل به سال‌های ۶۳ و ۶۴ بازمی‌گردد که در کلاس‌های آموزشی که ایشان بانی تشکیل آن بودند و استاد صالح عظیمی به تدریس و آموزش رشته آواز می‌پرداخت، شرکت داشتم و در این دوره‌های آموزشی استاد صبحدل مشوق بزرگی برای شرکت‌کنندگان این کلاس‌ها بود.

حمایت استاد صبحدل تهیه شده و بانی این اثر استاد صبحدل است همچنین برنامه «با محرمان خلوت انس» که در کلاس‌های آموزشی رادیو تمرین و اجرایی شد با حمایت استاد صبحدل تهیه و ضبط شد. مختاباد یادآور شد: برنامه‌هایی که توسط استاد صبحدل تهیه و اجرا می‌شد با نام و یاد خدا همراه بود و همین مطلب موجب ماندگاری و جاودانه شدن فعالیت‌های وی شده است. نام خدا یاریگر وی بوده است و همین موضوع ایشان و برنامه‌هایش را به ستاره‌ای که در تاریخ این مملکت می‌درخشد، تبدیل کرده است.

وی درباره ویژگی‌های شخصیتی استاد صبحدل گفت: استاد صبحدل انسانی بسیار شریف، وارسته و پاک است همچنین صدای بسیار خوبی داشت و در طول دورانی که کلاس‌های آموزشی توسط ایشان تشکیل و استاد صالح عظیمی نیز در این کلاس‌ها به تدریس آواز می‌پرداخت، استاد صبحدل شرکت‌کنندگان را تشویق به یادگیری می‌کرد. مختاباد با بیان اینکه در زمینه آهنگ‌سازی و

گروه فعالیت‌های قرآنی: برنامه‌هایی که توسط استاد صبحدل تهیه و اجرا می‌شد با نام و یاد خدا همراه بود و همین موضوع ایشان و برنامه‌هایش را به ستاره‌ای که در تاریخ این مملکت می‌درخشد، تبدیل کرده است. «عبدالحسین مختاباد» از خوانندگان کشور در گفت‌وگو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب اظهار کرد: اذان استاد صبحدل یک اذان ایرانی است که از لحاظ بافت ملودی و فراز و فرودهای موسیقایی آن بسیار کار شده و دارای بار و الهامات درونی است چرا که استاد در هر دو بخش دارای تجربه و تخصص بود.

وی در ادامه افزود: اذان استاد صبحدل به دلیل برخورداری از این دو موضوع برای شنونده‌ها و مخاطبان جذاب و گیرا است و همچنین صوت استاد از یک ارتفاع بالایی برخوردار است و همین مطالب موجب شده تا اذان ایشان یک اذان گلدسته‌ای و حرفه‌ای شود.

این خواننده در ادامه گفت: مناجات ربنا که توسط استاد شجریان اجرا شده با پشتیبانی و

۳۶

ایران

ویژه‌ترین گزارش‌ها از استاد حسین صبحدل

استاد «صبحدل» مبتکر برنامه‌های جمع‌خوانی مذهبی بعد از انقلاب بود

صبحدل آشنا شدم و در کنار وی که در موضوعات ادبیات قرآنی و شعر تجربه و حضور ذهنی قوی داشت، مشغول به کار شدم و در ضبط بسیاری از آوازهای عرفانی شرکت داشتم. این خواننده آوازهای انقلابی و عرفانی کشورمان تصریح کرد: بیش از ۱۰ سال با استاد صبحدل ارتباط تنگاتنگ کاری داشتم و کار تولید آوازهای عرفانی را به مناسبت‌های مختلف مانند تولد یا وفات ائمه اطهار (ع) و ماه مبارک رمضان زیر نظر استاد صبحدل ادامه می‌دادم که دوران بسیار خوب و پرکارترین دوران کاری من به حساب می‌آید.

دیگر آن را به صورت فردی و یا هم‌خوانی اجرا می‌کردند. وی افزود: استاد در زمینه انتخاب اشعار احترام ویژه‌ای برای دیگران قائل بود و نظر افراد دیگر را در باره شعر و محتوای آن می‌پرسید و با همین اشعار مبتکر کارهای جمع‌خوانی با حضور تعدادی از دوستان، بود که بسیاری از آن‌ها به صورت آرم در برنامه‌های مختلف پخش می‌شد. گلریز با اشاره به سابقه آشنایی خود با استاد صبحدل، اظهار کرد: از سال‌های اول انقلاب در گروه معارف رادیو با استاد

گروه فعالیت‌های قرآنی: استاد «حسین صبحدل» مبتکر اجرای برنامه‌های جمع‌خوانی با موضوعات مذهبی و اهل بیت (ع) بعد از انقلاب اسلامی و در رادیو بود. «محمد گلریز» خواننده و کارشناس آوازهای عرفانی، در گفت‌وگو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب گفت: در طول دوران بیش از ۱۰ سال همکاری با استاد صبحدل، کارهای زیادی را در موضوعات قرآن، عرفان، حج و مناجات اجرا می‌کردیم به طوری که اشعار آن توسط استاد انتخاب می‌شد و افراد

حسام الدین سراج:

اذان «صبحدل» به علت پیوند با حقیقتی ابدی

ماندگار شده است

گروه فعالیت های قرآنی: اذان استاد صبحدل به جهت صفا و خلوص ایمان، صدای خوب، جذاب و گرم وی، همچنین پیوند با حقیقتی ابدی و ازلی، ماندگار شده است. «حسام الدین سراج» خواننده در گفت و گو با خیرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب اظهار کرد: هرگاه یک مفهومی یا هنری با حقیقتی آمیخته شود ازلی و ابدی خواهد شد و اذان استاد صبحدل از آن دسته آثاری است که با حقیقت ازلی و ابدی پیوند خورده و ماندگار شده است.

سراج یاد آور شد: مسئولان فرهنگی باید قدری درباره شرایط اینگونه افراد تامل داشته باشند چرا که افراد فرهنگی به دلیل نوع فعالیت هایشان نمی توانند به مسائل مادی توجه داشته باشند بنابراین باید از لحاظ اقتصادی و مادی توسط مسئولان فرهنگی مورد حمایت و پشتیبانی قرار گیرند.

سراج یاد آور شد: از جمله فعالیت های برجسته استاد صبحدل که می توان به آن اشاره کرد، مناجات ربنا استاد شجریان است که استاد صبحدل به کارگردانی، برنامه ریزی و تولید این اثر که در ایام ماه مبارک رمضان از تلویزیون پخش می شود، پرداخته است.

وی درباره ویژگی های شخصیتی استاد صبحدل تصریح کرد: استاد صبحدل انسانی با اخلاص، مجاهد و فعال است و به طریقی که در فکر و ذهنش بود به فعالیت می پرداخت و عمل می کرد، استاد بزرگوارانه به هدایت و رهبری اعضای گروه که با همکاری آنها برنامه های مختلف گروه معارف رادیو راهتیه و تولید می کرد، می پرداخت. سراج در ادامه اظهار کرد: اکثر آثار استاد صبحدل به صورت کلامی و بدون ساز بود و در این مسیر نیز بسیار موفق و آثار قابل توجهی نیز از خود به جای گذاشته است چرا که استاد صبحدل به طریقی که می اندیشید به تولید اثر می پرداخت.

«حسام الدین سراج»
هرگاه یک مفهومی یا هنری با حقیقتی
آمیخته شود ازلی و ابدی خواهد شد و
اذان استاد صبحدل از آن دسته آثاری
است که با حقیقت ازلی و ابدی پیوند
خورده و ماندگار شده است

وی درباره وظیفه سازمان ها، مسئولان قرآنی و شاگردان درباره افرادی همچون استاد صبحدل گفت: افرادی همچون استاد صبحدل اجرشان را به پاس اقداماتی که انجام می دهند به نحو دیگری می گیرند چرا که آنها عملکرد و فعالیت هایشان برای خدا است و از هیچ کس اجر و ثواب نمی خواهند اما مسئولان فرهنگی کشور آن قدر دانا و خردمند هستند که بدانند در قبال اینگونه افراد چطور باید عمل کنند. وی در ادامه افزود: استاد صبحدل انسانی وارسته و با ایمان است که بزرگوارانه به هدایت گروه و تولید برنامه می پرداخت همچنین کلاس آموزشی استاد صالح عظیمی در رادیو به همت، حمایت و پشتیبانی استاد صبحدل تشکیل شده بود.

حضور فعالی داشت و بسیار تحت تأثیر و شیفته اندیشه های مرحوم دکتر «علی شریعتی» بود و از نظرات ایشان استفاده می کرد به گونه ای که در موضوعات مختلف و در صحبت های خود از سخنان دکتر شریعتی بهره می برد. این خواننده صدا و سیما جمهوری اسلامی در ادامه با اشاره به وظایف شاگردان و همکاران استاد صبحدل در برابر ایشان، گفت: به عقیده من از امثال استاد صبحدل باید در زمان زنده بودن نشان تجلیل شود و این در حالی است که مسئولان به طور معمول بعد از فوت آنان به سراغشان می روند و در مورد استاد صبحدل نیز تجلیل چندانی انجام نشده است.

گلریز در پایان اظهار کرد: باید کارهای استاد صبحدل را به عنوان الگو برای دیگران معرفی کرد تا برای تولید کارهای جدید مورد استفاده قرار گیرد و یا به پاس خدمات ایشان که در حال حاضر در بستر بیماری به سر می برند از خانواده وی به عنوان همراه استاد در طول دوران کاریش، تقدیر به عمل آید و استاد صبحدل را از طریق کتاب و یا چهره های ماندگار به مردم معرفی کنند.

صبحدل به آرامی صحبت می کرد و همیشه معطر بود و لباس ساده ولی تمیزی می پوشید و به موضوعات عرفانی هم توجه ویژه ای داشت و از دیگر سو انسانی قانع بود و بلندپروازی بیپوده نمی کرد و هیچ زمانی من ندیدم از مقام خود که مسئول گروه معارف بود، سوء استفاده کند.

گلریز تصریح کرد: استاد صبحدل از جیب خودش خرج می کرد اما بیت المال را برای امور غیر ضروری هزینه نمی کرد، او نماد شعر «سعدی» است که می گوید: «دنیا مثال بحر عمیقی است پر نهنگ آسوده عارفان که گرفتند ساحلی» و این ها همه از خصوصیات اخلاقی استاد حسین صبحدل است.

این خواننده آوازهای انقلابی و عرفانی کشورمان در ادامه با اشاره به اذان و دیگر فعالیت های استاد صبحدل، یاد آور شد: اذان استاد یکی از کارهای مشخص وی بود که بسیار معروف شد و در زمینه فعالیت های انقلابی نیز استاد صبحدل در تمرین و ساخت سرود «خمینی ای امام» به همراه آقای «شاهنگیان» شرکت داشت که این کار را قبل از انقلاب در زیرزمین حسینیه ارشاد انجام می داد. وی ادامه داد: استاد صبحدل در جلسات حسینیه ارشاد نیز

وی با اشاره به ابیاتی در موضوع قرآن کریم از اشعار استاد «شاهرخی» که توسط استاد صبحدل ضبط شده است، یاد آور شد: شعر یکی از آوازهای معروفی که توسط خود من خوانده شد و استاد صبحدل نیز بر آن نظارت می کرد به این شکل بود که «در کوی عشق تا که از جان گرفته ایم هر دم حیاتی از لب جانان گرفته ایم تا کی کنیم باده عشق را به شوق زاد سفر از همت مردان گرفته ایم ما یاور ستم کش و خصم ستمگریم این در سر راز مکتب قرآن گرفته ایم».

گلریز در ادامه با اشاره به ویژگی های شخصیتی استاد صبحدل، گفت: استاد بسیاری از کارها را فقط برای رضای خدا انجام می داد و مسایل مادی برای وی چندان مهم نبود و گاهی اوقات قبل از طلوع آفتاب سر کارش حاضر می شد و تا بعد از غروب همان روز کار می کرد و مانند یک فرزند از کارهای خودش پاسداری می کرد.

این خواننده صدا و سیما جمهوری اسلامی افزود: استاد صبحدل در استفاده از بیت المال دقت فراوانی داشت و در موضوعات مختلف سعی می کرد هزینه بیش از اندازه انجام نشود و ضمن این که چهره آرامی داشت و لیکن بسیار معنوی همیشه در آن دیده می شد. وی اظهار کرد: استاد

هرچه خوبان دارند در وجود استاد صبحدل می توان یافت

گروه فعالیت های قرآنی: استاد صبحدل در اذانش وقتی به قرائت «اشهد ان علی ولی الله» می رسد با تحریری خاص به تلاوت این قسمت می پردازد که این تحریر، مظلومیت حضرت علی (ع) را به مخاطب منتقل می کند.

«علی مداح» خواننده آواز های سنتی در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب اظهار کرد: تمام امور زندگی استاد صبحدل، برنامه ها و فعالیت های شغلیش با آموزه های قرآنی آمیخته و تاثیر آموزه های قرآنی در تمام عملکرد، رفتار و برنامه های او مشهود است.

وی در ادامه درباره اذان استاد صبحدل اظهار کرد: استاد، قاری قرآن کریم است، صدایش نیز از اوج و ارتفاع بسیار بالایی برخوردار بوده و همین مطلب موجب متفاوت شدن اذان وی با دیگر اذان ها شده و علاوه بر این، اذان استاد صبحدل دلچسب، جذاب و دلگرم کننده نیز هست و مهشورترین اثر استاد همین اذان است که در دستگاه عربی «رست» گفته شده است.

مداح یاد آور شد: استاد صبحدل به ویژه وقتی به قرائت «اشهد ان علی ولی الله» می رسد با تحریری خاص به تلاوت این قسمت می پردازد که این تحریر مظلومیت حضرت علی (ع) را می رساند و این تحریر را در هیچ بخش دیگری از اذان استاد صبحدل نمی توان یافت.

وی در ادامه گفت: البته افرادی که با فنون موسیقی و دستگاه های آن آشنا نیستند متوجه این موضوع تکنیکی در اذان استاد صبحدل نمی شوند و همین مطالب ریز موجب ماندگاری این حرکت و اثر شده و تنها افراد متخصص و آشنا به فنون موسیقی با آنالیز و تجزیه آن بهتر می توانند به ارزش این اثر ماندگار پی ببرند.

این خواننده آواز های سنتی در ادامه درباره ویژگی ها و خصوصیات شخصیت استاد صبحدل اظهار کرد: ویژگی های شخصیتی که هرچه خوبان دارند در وجود استاد صبحدل می توان یافت، ایشان با حضورش در کنار شاگردان و راهنمایی بجا و دلسوزانه اش همچنین ایجاد جو معنوی به آواز های مارنگ و بوی دیگری می داد.

وی در ادامه گفت: استاد صبحدل زمانی که احساس می کرد یا متوجه می شد که شاگردان،

همکاران یا دوستانش گرفتاری مالی داشتند با گرفتن وام برای آنها و حتی از حقوق و حساب شخصیش به رفع مشکل مالی اطرافیانش می پرداخت، دارای برخوردی شایسته با مخاطبان بود و همیشه با تشویق به جا و صحیح زمینه پیشرفت شاگردانش را فراهم می کرد و موجب ناامیدی کسی نمی شد و کوچک ترین نقطه ی قوت ما را می دید و موجب رشد و شکوفایی آن می شد و این موضوع از نقاط بسیار پر قوت ایشان این بود؛ استاد صبحدل کوه انرژری بود و هر کس در اولین برخورد با او شیفته اخلاق، برخورد و رفتار وی می شد.

خواننده آواز های سنتی:

تمام امور زندگی استاد صبحدل، برنامه ها و فعالیت های شغلیش با آموزه های قرآنی آمیخته بود و تاثیر آموزه های قرآنی در تمام عملکرد، رفتار و برنامه های او مشهود بود

مداح در ادامه گفت: استاد صبحدل اشعار را بسیار بجا و مناسب انتخاب می کرد و شعرها را در چندین دستگاه موسیقی جهت هم خوانی با قالب آن امتحان و ضبط می کرد، استاد صبحدل فوق العاده زحمتکش، بی نظیر و جزء نوادر بود چرا که دارای شخصیت برجسته ای از لحاظ اخلاقی، رفتاری و عملکرد بود و حتی می توانم بگویم که دیگر به این راحتی نمی توان فردی نظیر استاد صبحدل را یافت.

مداح تصریح کرد: استاد به دلیل اشرافش بر موسیقی

علی مداح:

استاد صبحدل در قرائت اذان به ویژه وقتی به قرائت «اشهد ان علی ولی الله» می رسد با تحریری خاص به تلاوت این قسمت می پردازد که این تحریر مظلومیت حضرت علی (ع) را می رساند و این تحریر را در هیچ بخش دیگر اذان استاد صبحدل نمی توان یافت

و تاثیر پذیریش از آن، احساساتش را به خوبی منتقل می کرد و این متأثر از آگاهی او به تمام گوشه ها و دستگاه های موسیقی نیز بود و اگر در گوشه ها حرکت تازه ای از افراد گروه انجام می گرفت به خوبی آن را دریافت می کرد و این از قدرت دریافت بالایش بود و همان دریافت را به نحو احسن به خوبی به ما منتقل می کرد و همین موضوع موجب ارتقاء کیفی برنامه ها می شد.

مداح یاد آور شد: در زمینه اجرای آواز بیشتر از ردیف های موسیقی های سنتی بهره می برد، استاد صبحدل در سبک خواننده آواز دخالت نمی کرد ولی در تلفیق شعر و موسیقی فوق العاده مهارت داشت و با شعر نیز ارتباطی عمیق، قدرتمند و منطقی ایجاد می کرد در حالی که اغلب افراد نمی دانند که چه شعری را در قالب چه موسیقی اجرا کنند به گونه ای که گاهی شعرهای حماسی را در دشتی و یا اشعار سوزناک را در دستگاه چهارگاه می خوانند و همین مطلب موجب ناهمگونی شعر و موسیقی می شود.

وی یاد آور شد: اجرای برنامه ها توسط استاد صبحدل از یک احساس زیبا و قشنگی نشأت گرفته بود و ایشان فوق العاده و نقطه به نقطه بر کلمات و اکسان ها مهارت داشت و نظراتش در باره اجرای برنامه های مختلف و متفاوت نیز منطقی و بجا بود.

مداح در ادامه درباره نحوه آشنایی خود با استاد صبحدل گفت: از سال ۱۳۶۰ من به عنوان یکی از شاگردان استاد صبحدل در بخش آواز به اجرای برنامه می پرداختم. استاد صبحدل برای گروه معارف برنامه های مناسبی ویژه اعیاد و عزاداری ها و برنامه های مذهبی دیگری همچون مناجات، مدیحه سرایی و برنامه «با محرمان خلوت انس» را تهیه می کرد و استودیو رادیو دارای کلاس آموزش و تمرین برای اجرای بهینه برنامه ها بود. در این کلاس ها استاد صالح عظیمی به تدریس آواز می پرداخت و نظارت، پشتیبانی و هدایت کلاس ها بر عهده استاد صبحدل بود.

یاد آوری می شود، استاد صبحدل در سال ۱۳۱۰ در تهران به دنیا آمد و هم اکنون کارمند بازنشسته صدا و سیما است. برگزاری جلسات قرآن در مساجد محلات، داوری مسابقات قرآنی استانی و کشوری در رشته صوت و لحن در دهه های ۶۰ و ۷۰ تهیه کنندگی و نویسندگی برنامه های سحر و مناسبت های مذهبی و اذان معروف از جمله یادگارهای ماندگار ایشان است. وی هم اکنون به علت بیماری در منزل بستری است.